

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston harjoittelukoulun perusopetuksen opetussuunnitelma 2016

Hyväksytty johtokunnassa 4.6.2025

Tämä liite korvaa Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelman luvut 20 ja 21 sekä osittain luvun 22

Sisällysluettelo

4	Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri.....	1
4.1	Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	1
	Yhtenäinen toimintakulttuuri ja oppimisen tuki Lapin yliopiston harjoittelukoulussa.....	5
4.3	Oppimisympäristöt ja työtavat	6
	Oppimisympäristöt ja työtavat.....	8
	Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet.....	12
4.5	Paikallisesti päätettävät asiat.....	12
5	Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen	14
5.1	Yhteinen vastuu koulupäivästä	14
	Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen.....	15
	Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen.....	16
	Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen	16
	Hyvä ja turvallinen koulupäivä	17
	Oppimista ja hyvinvointia tukeva vuorovaikutus.....	18
	Yhteisöllisyys, osallisuus ja yhteisön jäseneksi kasvaminen	18
	Vastuunjako hyvän ja turvallisen koulupäivän toteutumisesta koulun eri toimijoiden välillä	19
5.2	Yhteistyö	20
5.3	Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	22
5.4	Opetuksen järjestämistapoja.....	25
	Motoriset taidot	27
	Kieli ja kommunikaatio	28
	Sosiaaliset taidot.....	29
	Päivittäisten toimintojen taidot.....	30
	Kognitiiviset taidot	32
	Sairaalaopetuksen toteutus Rovaniemellä.....	40
	Sairaalaopetuksen oppilaaksiotossa Rovaniemellä noudatetaan seuraavia käytänteitä:	40
	Yhteistyö lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa	41
	Yhteistyökäytänteet oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen.....	41
	Yhteistyökäytänteet sairaalaopetusjakson päättyttyä	42
5.5	Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	45
	Koulun kerhotoiminta.....	46
	Kouluruokailu	47
	Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat.....	48
	Koulumatkat ja koulukuljetukset	49
5.6	Paikallisesti päätettävät asiat.....	50
	Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen	50
	Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.....	51

6	Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa.....	52
6.1	Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	52
6.2	Arvioinnin yleiset periaatteet	54
6.3	Oppimisen ja osaamisen arviointi	57
6.4	Työskentelyn arviointi	58
6.5	Käyttäytymisen arviointi.....	58
6.6	Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	64
6.7	Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet.....	65
6.8	Perusopetuksen päättöarviointi.....	67
6.9	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	70
6.10	Todistukset	71
6.11	Eritynen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	78
6.12	Paikallisesti päätettävät asiat.....	79
7	Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (kpl 21).....	79
7.1	Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.....	80
7.2	Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt.....	81
	Rehtorin vastuut oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä.....	82
	Työsuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut	87
	Joustavat opetusjärjestelyt ja joustavien opetusryhmien muodostaminen.....	88
	Pienryhmien ja erityisluokkien koko ja muodostaminen.....	88
	Koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön rooli koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena	89
7.3	Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen.....	90
	Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut.....	93
	Yleinen tukiopetus.....	93
	Opetuskielen tukiopetus	94
7.4	Oppilaskohtaiset tukitoimet	95
	Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu	100
	Yhteistyö huoltajien kanssa	101
	Yhteistyö oppilaan kanssa	101
	Päätöksenteko ja tukitoimien arviointi.....	101
	Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelu.....	101
	Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet	102
	Monialainen yhteistyö ja roolit.....	102
	Yhteistyö huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa	103
	Seuranta ja arviointi	103

7.5	Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	103
	Oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut	106
7.6	Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika	106
7.7	Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu .	108
7.8	Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto	108
	Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut	109
	Tiedonsiirtokäytänteet ja vastuut koulun vaihtuessa	110
LIITTEET:.....		114

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla tarkoitetaan tapaa, jolla yhteisön toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan. Koulun toimintakulttuurissa näkyvät perusopetuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja tavoitteet. Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys yhdenvertaisuuden, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, oppilaiden osallisuuden, yhteisöllisen opiskeluhuollon ja perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta, toiminnan rakenteista ja työnorganisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin asioihin ja toimijoihin riippumatta siitä, tunnistetaanko niiden merkitys ja vaikutukset vai ei. Yhteisön jokaisella jäsenellä on merkitystä toimintakulttuurin rakentumisessa. Toimintakulttuuria tulee systemaattisesti johtaa ja kehittää yhteisön arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja

toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa.

Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien, opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

4.2.1 Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kohteilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

4.2.2 Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten

edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisuuden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä huolehditaan, siitä, että oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä, oppimiseensa ja yhteisön jäsenenä toimimiseen sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

4.2.3 Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

4.2.4 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärtää kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä.

Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja jokainen opettaja opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

4.2.5 Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsitteitä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

4.2.6 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, tapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

4.2.7 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden.

Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Yhtenäinen toimintakulttuuri ja oppimisen tuki Lapin yliopiston harjoittelukoulussa

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuria rakennetaan Lapin yliopiston sekä harjoittelukoulujen strategioissa määritellyistä arvoista käsin. Kaikessa koulun toiminnan keskiössä nähdään olevan oppilas, joka toimii oppimista ja hyvinvointia edistävien tekojen kautta. Yhteistä toimintakulttuuria ohjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa määritelty käsitys ”hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä” (Opetussuunnitelman luku 12), jota pidetään pohjana oppimisen, osallisuuden ja hyvinvoinnin edellytyksiä tukeville ratkaisuille.

Toimintakulttuurin periaatteet ohjaavat koulujen päivittäistä toimintaa ja vuosisuunnittelua. Yhtenäisten opetusjärjestelyjen ja oppimisen edellytysten kehittäminen edellyttää harjoittelukoulun yhteisten arvojen jakamista sekä jaettua ymmärrystä oppimisen ja hyvinvoinnin ydinkysymyksistä. Harjoittelukoulun arvoihin perustuva tavoitteellinen työskentely perustuu Lapin yliopiston strategiaan sekä harjoittelukouluverkoston yhteisesti laadittuun strategiaan, joiden pohjalta harjoittelukoulun henkilöstö määrittelee yhteiset opetussuunnitelmaa tukevat kehittämisen painopistealueet strategiakaudelle. Koulun työsuunnitelmissa kuvataan, miten nämä painopistealueet, yhteiset arvot ja oppimisen edellytyksiä tukevat rakenteet ja järjestelyt toteutuvat koulun arjessa.

Rakenteellisin ratkaisuin mahdollistetaan yhteistoimintaa, henkilöstön osaamisen kehittämistä sekä oppimista tukevien järjestelyiden toteuttamista. Tällaisia rakenteita ovat muun muassa koulun yhteiset työehtosopimukseen perustuvat koulutuspäivät, yhteissuunnittelu-aika, yhteiset koulutukset, pedagogisten toimintamallien jakaminen sekä yhteis- ja samanaikaisopettajuuden tukeminen. Toimintakulttuurin kehittämistyössä hyödynnetään monialaista yhteistyötä esimerkiksi harjoittelukouluverkoston, kasvatus-tieteiden tiedekunnan, maakunnan opetuksenjärjestäjien, opiskeluhuoltopalvelujen, hyvinvointialueen ja

muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyötä vahvistetaan muun muassa koulutuksin, työpajoin ja yhteisin keskusteluin. Yhteistyön ja toimintamallien kehittäminen perustuu säännölliseen arviointiin ja palautteeseen, jota kerätään oppilailta, huoltajilta ja henkilöstöltä.

Opetuksen järjestäjä huolehtii oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen sekä oppilaskohtaisten tukitoimien resursoinnista hyödyntäen arviointi- ja palautetietoa. Tuen resurssien riittävyttä arvioidaan jatkuvasti, kuitenkin vähintään lukukausittain. Pedagogista tuen yhtenäisyyttä esiopetuksesta perusopetukseen ja edelleen toisen asteen nivelvaiheeseen varmistetaan yhteistyössä mm. kaupungissa toimivan kasvun ja oppimisen tuen tiimin kanssa.

Toimintakulttuuri elää ja muotoutuu jokapäiväisessä koulutyössä. Oppilaita osallistetaan toimintakulttuurin kehittämiseen arjen tilanteissa ja heille tarjotaan vaikutusmahdollisuuksia mm. oppilaskuntatoiminnan, palautekäytänteiden ja oppilaskyselyiden avulla. Oppilaille luodaan tilaisuuksia vaikuttaa koulun toimintatapoihin, oppimisympäristöihin ja työskentelyn rakenteisiin, mikä tukee heidän osallisuuttaan ja hyvinvointiaan.

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

4.3.1 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät oppimisen edellytyksiä, vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Esteettömillä oppimisympäristöillä voidaan tukea oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä ja oppilaille tarjottavaa tukea. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun ja ovat esteettömiä ja saavutettavia. Koulun

sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen media-kulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt ja esteettömät oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiiri tukevat oppimista.

4.3.2 Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista ja on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnonlaatuiseksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan

rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämällä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Oppimisympäristöt ja työtavat

Lapin yliopiston harjoittelukoulun oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat monipuolisuus, saavutettavuus ja oppilaslähtöisyys. Koulu hyödyntää opetuksessa

laajasti erilaisia oppimisympäristöjä – niin fyysisiä, digitaalisia kuin sosiaalisia – koulun sijainnin ja tilojen tarjoamien mahdollisuuksien mukaan. Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne tukevat oppilaiden osallisuutta, turvallisuutta ja aktiivista roolia oppimisessa.

Työtapojen valinnassa huomioidaan oppilasryhmien tarpeet ja oppimisen moninaisuus. Tavoitteena on tukea oppimisen iloa, vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja oppilaiden vahvuuksien esiin tuomista. Koulu käyttää monipuolisia, eri aisteja ja toimijuutta aktivoivia menetelmiä sekä tarjoavat mahdollisuuksia yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyyn. Samanaikais- ja yhteisopettajuus, ilmiöpohjaisuus, digitaaliset työvälineet sekä teknologia ovat osa käytäntöjä.

Paikallisesti oppimisympäristöjen ja työtapojen suunnittelussa ja käytössä hyödynnetään myös Rovaniemen erityispiirteitä, kuten arktista ympäristöä, pohjoista luontoa, paikalliskulttuuria ja kaupungin kansainvälistä ulottuvuutta. Näiden kautta tuetaan oppilaiden paikkasuhteen rakentumista ja vahvistetaan kestävän tulevaisuuden osaamista. Harjoittelukoulu voi linkittää opetustaan myös Rovaniemen kaupunkistrategiaan, jossa pohjoinen sijainti, yhteisöllisyys ja kansainvälisyys korostuvat tukien näin Lapin yliopiston ja harjoittelukoulujen strategiaa.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioidenvälisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja

- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

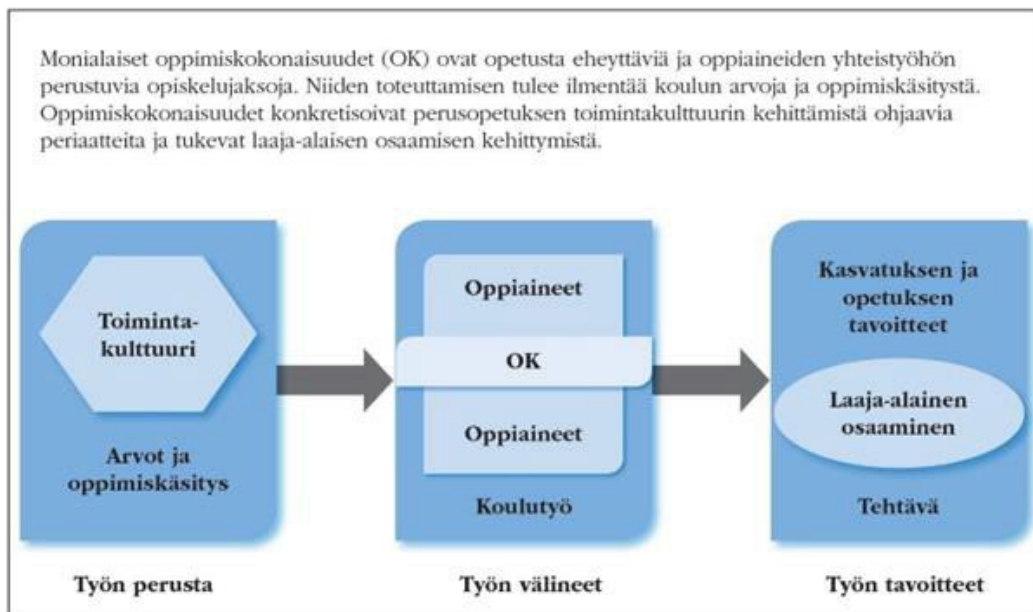
Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelemiseen ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä. Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvostusta muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Paikallisesti päätettävät asiat:

Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa opetuksen eheyttämistä toteutetaan sekä opettajakohtaisesti että koulun sisäisenä ja luokkien välisenä yhteistyönä. Eheyttämisen suunnittelussa hyödynnetään koulun itse asettamia täsmennettyjä tavoitteita ja sisältöjä, jotka linjataan osaksi työsuunnitelmaa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa toteutetaan lukuvuosittain vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus. Kokonaisuuden suunnittelusta laaditaan suunnitelma, joka sisältää oppiaineet, sisällöt, toteutustavat, arvioinnin ja kehittämisen. Suunnitelmat voidaan hyödyntää myös yli luokkarajojen tehtävässä kehittämistyössä.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa hyödynnetään paikallisia erityispiirteitä, kuten arktista ympäristöä, kulttuuriperintöä ja yhteisöllisiä verkostoja. Koulu tekee yhteistyötä esimerkiksi paikallisten toimijoiden, kuten kulttuuri-, tiede- ja luontokeskusten, yritysten ja järjestöjen kanssa.

Oppilaat osallistuvat monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja arviointiin. Heille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa opiskelun tavoitteisiin, sisältöihin ja työskentelytapoihin. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan oppilaita kiinnostavista ja heidän kokemusmaailmaansa liittyvistä aiheista käsin.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet tukevat toimintakulttuurin kehittämistä, laaja- alaisen osaamisen vahvistumista ja oppilaiden osallisuuden kokemusta. Niiden avulla tuetaan tiedon soveltamista, kestävää toimijuutta ja yhteistyötä koulun sisällä sekä koulun ja muun yhteiskunnan välillä.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin
- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen

toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla

- miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan
- miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
 - toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
 - toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)
 - tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
 - arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
 - toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun täsmennykset kirjataan lukuvuoden alussa koulun työsuunnitelmaan.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhoitoon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetuskelliseen ja opiskeluhoollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten

sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyitä ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoitotuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta. Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päättöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Koulun toiminnan keskiössä on oppilas, jonka toiminnassa toteutuvat oppimista ja hyvinvointia edistävät valinnat. Se edellyttää, että oppilas tunnistaa itselleen tärkeät asiat, kykenee toimimaan niiden mukaisesti, on läsnä tässä hetkessä ja kohtaa rakentavasti elämään kuuluvat ajatukset ja tunteet. Hyvinvointi tukee oppimista, ja toisaalta merkityksellisten asioiden oppiminen edistää hyvinvointia. Näiden molempien taustalla vaikuttavat samat psyykkiset ja fyysiset tekijät, joita tarkastellaan tarkemmin seuraavissa kappaleissa.

Oppimista ja hyvinvointia valinnoillaan toteuttava kokee kuuluvansa kouluun ja sitoutuu sen arkeen. Kiinnostuminen tarkoittaa sitä, että oppilas kokee koulunkäynnin merkitykselliseksi ja osallistuu aktiivisesti oppimiseen ja hyvinvointia edistävään toimintaan – sekä fyysisesti että psyykkisesti. Sitoutumista vahvistaa koulun yhteinen arvopohja ja selkeät tavoitteet. Lisäksi se edellyttää, että oppilaalla on riittävät taidot, hän saa tarvitsemaansa tukea ja voi harjoitella toiminnanohjausta ikätasonsa mukaisesti.

Hyvä ja turvallinen koulupäivä

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa hyvää ja turvallista koulupäivää rakennetaan yhteisöllisesti. Tavoitteena on varmistaa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia edistävä koulupäivä, jossa turvallisuus ymmärretään sekä fyysisenä että psyykkisenä turvana. Turvallisuus syntyy ennakoitavasta arjesta, yhteisesti sovitusta toimintamalleista ja arvopohjaisesta vuorovaikutuksesta.

Fyysiseen kasvu- ja oppimisympäristön turvallisuuteen kuuluu tarkoituksenmukainen, turvallinen ja terveellinen ympäristö kokonaisuudessaan: rakennukset, rakenteellinen turvallisuus ja niiden tekniset järjestelmät sekä välitön lähiympäristö ulkoilu- ja välituntipihoineen, liikennealueineen, liikunta-alueineen ja lähimetsineen. Psyykinen turvallisuus muodostuu koulussa toimijoiden keskinäisestä ilmapiiristä, jolla tarkoitetaan vuorovaikuttamisen tapoja, kuten puhetta, eleitä, ilmeitä ja kykyä havainnoida sekä kuunnella. Oppilaan turvallisuuden lähtökohta on turvallinen aikuinen. Aikuiset näyttävät omalla toiminnallaan esimerkkiä oppilaille sekä puuttuvat epäasialliseen käyttäytymiseen välittömästi.

Turvallisuuden perustana on toiminnan ennakoitavuus, joka edellyttää henkilökunnalta sitoutumista koulun arvojen mukaisiin yhteisiin toimintamalleihin. Lapin yliopiston harjoittelukoulu, opetuksen järjestäjänä on laatinut valmiussuunnitelman kriisi- ja poikkeustilanteita varten, järjestyssäännöt sekä työrauhapaketin, jossa mm. järjestyssääntöihin on mahdollista tehdä täsmennyksiä toivotun käyttäytymisen suhteen. Suunnitelmat tarkistetaan sovituin määräajoin ja toimintaa kriisitilanteissa harjoitellaan säännöllisesti. Lisäksi koulun opiskeluhuoltosuunnitelmaan on kirjattu suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia tuetaan esteettömillä oppimisympäristöillä, joita kuvataan erikseen opetussuunnitelman luvussa 13

Oppimisympäristöt. Seuraavissa kappaleissa avataan keskeisiä tekijöitä ja tavoitteita, jotka tukevat hyvän ja turvallisen koulupäivän toteutumista.

Oppimista ja hyvinvointia tukeva vuorovaikutus

Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä tulee olla mahdollisuus osallistua vuorovaikutukseen, joka tukee oppimista ja hyvinvointia. Tällainen vuorovaikutus perustuu tekoihin, jotka vahvistavat oppilaan psyykkisiä perustarpeita – autonomian, kyvykkyyden ja yhteenkuuluvuuden kokemusta. Näistä vuorovaikutusteilta rakentuu kouluyhteisön ilmapiiri, joka edistää oppimista ja hyvinvointia. Vuorovaikutus on keskeinen keino yhteisten arvojen sisäistämisessä, ja sitä tulee toteuttaa johdonmukaisesti kaikissa koulupäivän tilanteissa niin aikuisten kuin lasten välillä. Vuorovaikutusilmapiirin rakentamisesta ja ylläpitämisestä vastaavat sekä koulun aikuiset että oppilaat – aikuiset toimivat esimerkkinä omalla toiminnallaan.

Autonomian kokemusta tukevassa vuorovaikutuksessa henkilölle annetaan mahdollisuus tehdä itse valintoja, saada perusteluja ja selitystä tekemiselle sekä ilmaista tunteitaan ja saada näille hyväksyntää. Valintojen tekemisellä ei viitata yksilön täydelliseen riippumattomuuteen, itsekkyyteen tai auktoriteettien hylkäämiseen. Kyvykkyyden kokemus vahvistuu, kun toiminnalle asetetaan selkeät tavoitteet ja rajat, joiden sisällä yksilö kokee voivansa vaikuttaa tekemiseensä ja saa siitä rakentavaa, kannustavaa palautetta. Yhteenkuuluvuuden kokemusta tukevan vuorovaikutuksen tyyli on lämmintä, kunnioittavaa ja välittävää. Yhteisö viestii, että jokainen sen jäsen on tärkeä ja hyväksytty omana itsenään.

Psyykkisiä perustarpeita tukeva vuorovaikutus tukee oppilaiden kasvua niin, että he alkavat pitää koulun arvojen mukaisia asioita tärkeinä myös omassa elämässään. Tämän myötä oppilaiden toiminta muuttuu vähitellen itseohjautuvammaksi ja he sitoutuvat myönteisesti kouluyhteisön toimintaan. Kun koulun arvot sisäistyvät, kouluun osallistuminen vahvistaa myös oppilaiden psyykkistä hyvinvointia. Tämä tukee ennaltaehkäisevää toimintakulttuuria ja vähentää korjaavien toimenpiteiden tarvetta.

Yhteisöllisyys, osallisuus ja yhteisön jäseneksi kasvaminen

Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan kasvua itsenäiseksi ja yhteiskunnassa toimivaksi jäseneksi. Jokaisella oppilaalla on oikeus osallistua kouluyhteisön toimintaan, mikä tarjoaa mahdollisuuden harjoitella yhteisössä toimimisen vastuita ja velvollisuuksia. Yhteisöllisyys rakentuu jaetuista arvoista, ja niitä tukevasta vuorovaikutuksesta. Se vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta, yhteistyötä, luottamusta ja keskinäistä tukea. Yhteisöllisyys tukee oppilaiden sosiaalisia suhteita, joilla on merkittävä vaikutus heidän hyvinvointiinsa ja oppimiseensa. Se rakentuu myönteisen vuorovaikutuksen sekä kokemusten kautta, joissa oppilas tuntee tulevansa nähdyksi ja kuulluksi. Kun oppilas kokee kuuluvansa yhteisöön, koulunkäynti tuo hänelle merkitystä ja hän kokee voivansa vaikuttaa omaan toimintaympäristöönsä, mikä puolestaan vahvistaa kouluun kiinnittymistä.

Vastuunjako hyvän ja turvallisen koulupäivän toteutumisesta koulun eri toimijoiden välillä

Opetuksen järjestäjä

- Opetussuunnitelman tavoitteiden asettaminen, opetussuunnitelman kehittäminen, resurssien varmistaminen ja yksikön tukeminen

Koulun johto

- Pedagogiikan ja henkilöstön johtaminen
- Koulun opiskeluhuollon kokonaisuuden johtaminen (yksilöllinen ja yhteisöllinen opiskeluhoitotyö)
- Oppimista ja hyvinvointia edistävän koulutyön jatkuva arvioiminen

Opetushenkilöstö

- Oppilaan kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen
- Oppilaiden työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen
- Säännöllinen yhteistyö huoltajien kanssa
- Koulun henkilökunnan keskinäinen yhteistyö sekä yhteistyö koulun opiskelu- huollon työntekijöiden kanssa

Opettaja (edellä mainittujen opetushenkilöstön tehtävien lisäksi)

- Pedagoginen vastuu (sis. kasvatus, opetus ja arviointi)
- Poissaolojen seuranta ja poissaolojen puuttumisen mallin toteuttaminen

Oppilas

- Omasta oppivelvollisuudesta huolehtiminen: lukujärjestyksen mukainen osallistuminen koulutyöhön ja sovituista tehtävistä huolehtiminen
- Oma ja toisten oppimista ja hyvinvointia edistävään toimintaan osallistuminen
- Reilu ja arvostava suhtautuminen koulutovereihin ja koulun aikuisiin
- Yhteisten sääntöjen noudattaminen
- Toisten ihmisten loukkaamattomuuden, koskemattomuuden sekä työn ja työrauhan kunioittaminen

Hyvän ja turvallisen koulupäivän toteutumisesta vastaa myös muu koulun henkilöstö. Muu koulun henkilöstö tarkoittaa muun kuin edellä mainitun opetushenkilöstön, opinto-ohjaajat, koulunkäynninohjaajat, opiskelu- ja kouluterveydenhuollon työntekijät sekä työntekijät, jotka vastaavat mm. koulun ruokailusta, siisteydestä ja kiinteistöhuollosta. Koulussa voi toimia myös muita ammattilaisia kuten esim. nuorisotyöntekijöitä ja koulun hankkeisiin liittyviä työntekijöitä. Kukin aikuinen edistää

oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvointia ja oppimista omasta perustehtävästään ja tätä koskevasta lainsäädännöstä käsin. Jokaisella koulussa toimivalla aikuisella on vastuu hyvää ja turvallista koulupäivää rakentavasta vuorovaikutuksesta.

5.2 Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin.

Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko

siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittamisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisöettä yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä.

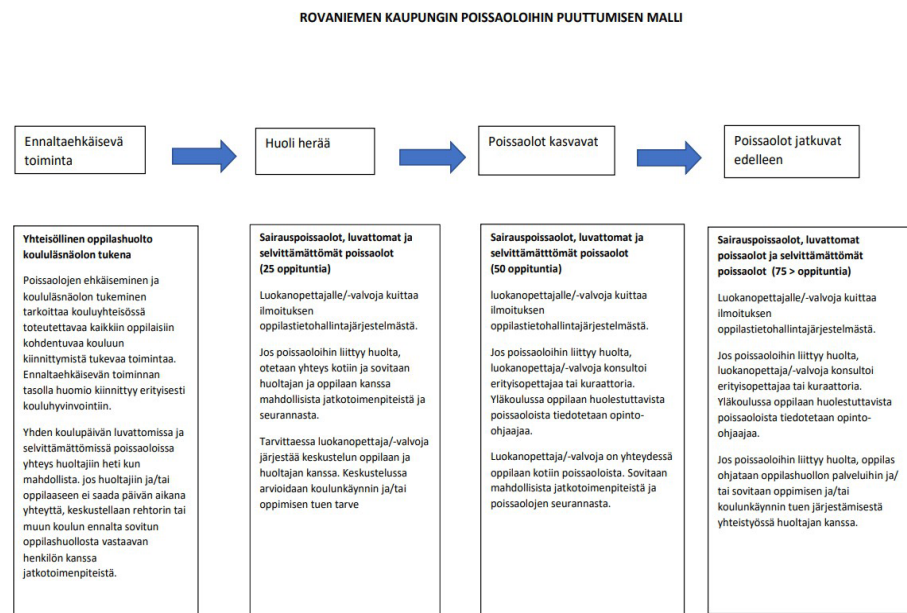
Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuorisoi-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulu noudattaa Rovaniemen kaupungissa käytössä olevaa poissaoloihin puuttumisen mallia

Opetuksen järjestäjä seuraa säännöllisesti koulujen poissaoloja ja suunnittelee ja koordinoi sen pohjalta kaupungin poissaoloihin puuttumisen toimintatapoja. Koulun johdon tehtävänä on seurata ja arvioida oman koulun tilastoja poissaolojen osalta ja tiedottaa niistä henkilökuntaa sekä arvioida opiskeluhoitopalvelujen toteutumista yhteistyössä koulun opiskeluhoitotyöntekijöiden kanssa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulun opiskeluhoitopalvelut tarjoaa Lapin hyvinvointialue. Yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen asiantuntijoiden kanssa poissaolojen ehkäisemiseksi, niihin puuttumiseksi sekä poissaolojen syiden selvittämiseksi on kuvattu Rovaniemen kaupungin poissaoloihin puuttumisen mallissa. Poissaoloihin puuttumisen mallin käytänteistä tiedotetaan oppilastietojärjestelmän kautta.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista

keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustietoa ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustietä ja kurinpitotoimia noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatustietä on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustietä käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhoitopalveluita palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhoitona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoiton psykologin tai kuraattorin kanssa.

Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihoiton toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.

Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestys- sääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa on laadittu työrauhapaketti, joka pitää sisällään järjestyssään-töihin, kiusaamisen ennaltaehkäiseviin toimiin ja kiusaamiseen puuttumiseen sekä kurinpitotoimiin liittyvät toimintatavat.

Työrauhapaketti on osa opetussuunnitelmaa ja on luettavissa oppilashallintotietojärjestelmästä sekä La-pin yliopiston harjoittelukoulun verkkosivuilta. Työrauhapaketista tiedotetaan huoltajia vähintään kerran lukuvuodessa. (LIITE 1)

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mah-dollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Toiminta-alueittain järjestettävään ope-tukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimin-takyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskele-maan oppiaineittain.

Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toiminto-jen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa oppilaan toimintaky-kyä sekä opettaa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämästään. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa huomioidaan oppilaiden osallisuuden ja itsemää-räämis-oikeuden aktiivinen tukeminen sekä kouluyhteisön jäsenenä toimiminen. Toiminta- alueittain järjestettävässä opetuksessa hyödynnetään kaikkia koulupäivän tilanteita, kuten siirtymätilanteita, ruokailutilanteita, välitunteja, oppituokioita, päivittäin toistuvia rutiiniaskareita sekä retkiä ja teema-päiviä. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden opetuksen sisältöjä voidaan yhdistää. Ope-tustilanteissa eri toiminta-alueiden oppilaskohtaiset tavoitteet yhdistyvät saumattomaksi kokonai-suudeksi ja edistävät uusien taitojen oppimista. Taitojen kehittymisellä tarkoitetaan oppilaan edisty-mistä taidoissaan ja käyttäytymisessään, ohjauksen tarpeen vähenemistä tai muuttumista sekä uu-sien taitojen oppimista.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen sekä soveltuvin osin laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä. Oppilas voi harjoitella oppiainekohtaisia taitoja mutta mikäli hänen suunnitelmassaan on paljon eri oppiaineiden sisältöjä, on aiheellista pohtia, olisiko hänen etunsa mukaista opiskella perusopetuksessa oppiaineittain.

Oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen arviointi kuvataan oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa kullekin toiminta-alueelle. Suunnitelmassa kuvataan myös oppilaan oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen sisältyy oppilaanohjausta, tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8–9 ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9, mikäli se on oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaista. Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi eri ammattialoihin, työpaikkoihin, tuettuun asumiseen, päivätoimintaan tai opiskelualoihin tutustumalla.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa olevan oppilaan oppimisen tavoitteet määritellään toiminta-alueittain. Oppilaalle asetettavien tavoitteiden tulee olla hänelle saavutettavissa olevia, realistisia ja mielekkäitä. Tavoitteet asetetaan siten, että oppilas pystyy näyttämään osaamisensa sekä huomaamaan oman kehityksensä. Tavoitteiden laatimisessa huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet sekä motivaatio ja toimintakyvyn tukeminen. Tavoitteet kohdistuvat oppilaan osaamisen ja oppimisen vahvistamiseen.

Opettaja on vastuussa oppilaan opettamisesta ja työjärjestyksen mukaisesta koulupäivästä. Toiminta-alueittaiset tavoitteet, opetuksen sisällöt ja oppilaskohtaisen tuen toteutuminen suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä ja oppilaan kanssa työskentelevän muun henkilöstön välistä yhteistyötä sekä monialaista yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Oppimista tukeva kuntoutus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kuntoutuksen ammattilaisten kanssa. Kuntoutusta toteuttavat kuntoutuksen asiantuntijat.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on sama kuin vastaavalla luokka-asteella oppiaineittain opiskelevan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä.

Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta tehdään perusopetuslain mukainen tukea koskeva hallintopäätös. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä muut mahdolliset tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden sekä oppilaan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen päätöksen tekemistä.

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, havaintomotoriset taidot ja motoriset perustaidot sekä niiden kehittyminen. Motoriset taidot kehittyvät vaiheittain toistojen ja harjoittelun avulla edistään samalla havaintomotoristen taitojen ja kehon hahmottamisen, karkea- motoristen taitojen ja hienomotoristen taitojen oppimista. Motoristen taitojen kehittymisellä tarkoitetaan muutosta oppilaan motorisessa toimintakyvyssä ja motorisissa taidoissa.

Motoristen taitojen opetuksessa hyödynnetään arjen tilanteita, perusopetuksen oppimisympäristöä sekä monipuolisia ja turvallisia ympäristöjä. Myönteiset liikuntakokemukset lisäävät osallisuutta ja auttavat oppilasta saamaan liikkumisen sekä lihaskunnon ja tasapainon harjoittelun miellyttäväksi ja innostavaksi osaksi arkeaan. Kehittyvät havaintomotoriset taidot edistävät samalla oppilaan motoristen perustaitojen oppimista. Motoristen taitojen hallinta tukee oppimista ja oppilaan omatoimisuutta sekä osallisuutta ja jaksamista.

Motorisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden tarve ja hyödyntäminen.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan fyysinen toimintakyky. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas saavuttaa itsenäisen elämän kannalta hänen toimintakykyään tukevat motoriset taidot. Tavoitteena on, että oppilas löytää motoristen taitojen kehittymisen kautta toiminnan ja liikkumisen ilon, joka tukee päivittäistä hyvinvointia. Motoristen taitojen opetuksen tavoitteena on oppilaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen kehittymisen tukeminen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehotuntemusta, kehonhahmotusta ja -hallintaa, edistää karkea- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä tukea näiden taitojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä arjen eri tilanteissa. Havaintomotorista oppimista tukee aistitoimintojen herkistäminen, joka auttaa oppilasta poimimaan oleellista tietoa ympäristöstä.

Motoriset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämisen osa-alueita. Opetuksessa huomioidaan havaintomotoristen taitojen hallinta. Ne ovat taitoja, joilla oppilas hahmottaa omaa kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan. Opetuksen sisällöt muotoutuvat oppilaan kehontuntemuksen, -hahmotuksen ja -hallinnan pohjalta, jotka luovat perustan oppimiselle ja toiminnalle. Kehontuntemuksen kautta oppilas pystyy ymmärtämään ja hyödyntämään eri aistien kautta tulevaa informaatiota. Kehonhahmotuksen avulla oppilas harjoittelee tunnistamaan ja nimeämään kehonsa eri osia, tunnistamaan kehonsa ääriiivat ja kehonsa eri puolia sekä oppii ylittämään kehonsa keskilinjan. Kehonhallinta tarkoittaa kehon asentojen ja liikkeiden hallintaa. Tietoa kehostaan ja ympäristöstään oppilas hankkii liikkumisen kautta. Opetus sisältää erilaisissa tiloissa ja vaihtelevissa toimintaympäristössä liikkumista. Opetus sisältää myös erilaisten välineiden avulla tuotettuja liike-, tasapaino- ja tuntoaistimuksia. Motoriset perustaidot, kuten tasapainotaidot, liikkumistaidot ja välineenkäsittelytaidot, mahdollistavat arjessa toimimista ja osallisuutta.

Kieli ja kommunikaatio

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kielitietoinen kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Kieli on ajattelun, oppimisen ja vuorovaikutuksen väline. Kommunikoinnin perusta luodaan havainnoimalla ja tulkitsemalla lapsen tai nuoren verbaalisia ja/tai kehoillisia ilmaisuja sekä vastaamalla niihin. Kyky ja halu ottaa ja ylläpitää kontaktia vahvistuu vuorovaikutuksessa. Kommunikatiotaitojen kehittäminen on edellytys oppilaan osallistumiseen merkitykselliseen vuorovaikutukseen sekä vertaisryhmän että aikuisten kanssa. Näin oppilas voi tulla ymmärretyksi, pystyy ilmaisemaan itseään omalla tavallaan ja vaikuttamaan omaan ympäristöönsä sekä osallistumaan yhteisönsä toimintaan.

Kieli- ja kommunikaatiotaitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta- alueita. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään eri kommunikaatiotapoja ja apuvälineitä sekä tarvittavia tulkitsemis- ja tulkkauspalveluita. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten kommunikaatiotapojen ja apuvälineiden hyödyntäminen koulupäivän eri tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää muita. Opetuksessa edetään oppilaan toimintakyvyn mukaisesti varhaisesta vuorovaikutuksen muodostumisesta lausetasoiseen kommunikointiin saakka. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida erilaisissa tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle hänen

toimintakyvylleen sopivia vuorovaikutus- ja kommunikointitapoja ja harjoitella niiden käyttöä arjen tilanteissa. Kommunikaatiotavat voivat olla esimerkiksi taktiilisia eli tuntoaistiin perustuvia, ilmeisiin perustuvaa kommunikaatiota, esine- tai kuvakommunikaatiota, tukiviittomia tai verbaalista kommunikaatiota. Opetuksen tavoitteena on hyödyntää myös oppilaan omaa äidinkieltä ja mahdollisesti muiden kielten taitoja.

Kielelliset ja vuorovaikutustaidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun (L2), monilukutaitoon (L4) sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen (L5) sekä osallisuuteen (L7).

Opetuksen sisällöt

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen keskeisiä opetuksen sisältöjä ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, kommunikaation ja kielen ymmärtäminen, sekä kommunikaation ja kielen tuottaminen. Kieli ja kommunikaatiotaidot sisältävät monipuolisesti myös ei-kielellisten viestien ymmärtämisen ja ilmaisemisen, kielellisen tietoisuuden ja artikulaation. Käsité- ja sanavaraston opetukseen sisältyy oppilaan tarpeen mukaisesti esineiden, kuvien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaan kaikkien eri kielten taitoja. Tarvittaessa opetus voi sisältää myös oppilaan osallisuuden kannalta tärkeitä vieraankielen alkeistaitoja.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan vuorovaikutus- ja kommunikointitaidot, tunnetaidot ja itsesääätelyn hallintataidot. Sosiaaliset taidot auttavat olemaan, viestimään ja toimimaan muiden kanssa. Koska sosiaaliset taidot vaikuttavat arjen sujumiseen, ne ovat osa oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Tunnetaitojen oppiminen edesauttaa sosiaalista toimintakykyä.

Oppilaan myönteistä minäkuva ja oppimismotivaatiota tuetaan tarjoamalla onnistumisen kokemuksia ja rakentamalla perusopetukseen myönteinen sosiaalisen oppimisen ilmapiiri, jossa jokainen oppilas tuntee kuuluvansa yhteisöön ja voi osallistua siihen omilla vahvuuksillaan. Oppilaan kokemukset ymmärretyksi tulemisesta, ryhmässä ja yhteisön jäsenenä olemisesta ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat hänen minäkuvaansa ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma korostaa oppilaan myönteisen minäkuvan vahvistamista niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät mallioppimisen ja saatujen kokemusten myötä sekä sosiaalisista tilanteista saadun palautteen avulla.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen

suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan sosiaalinen toimintakyky. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen kehittäminen ja hänen osallisuutensa vahvistaminen kouluyhteisössä sekä tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelu ja oppiminen. Sosiaalisten taitojen oppiminen tukee oppilaan vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, auttaa häntä liittymään ryhmään sekä luomaan hyviä ihmissuhteita. Sosiaalisia taitoja ovat arjen ympäristössä tarvittavat taidot, kuten itsensä ja muiden esitteleminen, kuunteleminen ja kysymysten kysyminen muilta, oman vuoron odottaminen keskustelussa, (puheen-)vuoron antaminen/ottaminen, anteeksi pyytäminen sekä avun pyytäminen. Tunnetaitojen opetuksen tavoitteisiin liittyvät empatiataito, tunteiden tunnistaminen, sietäminen, säätely, ilmaiseminen ja käsittely sekä itsesäätely.

Sosiaalisten taitojen tavoitteisiin voidaan liittää toisia ihmisiä kunnioittavaan ja hyvien tapojen mukaiseen käytökseen liittyviä tavoitteita.

Sosiaaliset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Opetus sisältää toimimista erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Sosiaalisten taitojen opetuksen sisällöt kehittävät ja vahvistavat myönteisiä kokemuksia sekä taitoja sosiaalisissa tilanteissa toimimisesta, jotka rohkaisevat ja motivoivat oppilasta olemaan vuorovaikutuksessa, kommunikoidaan, liittymään ryhmään sekä luomaan ihmissuhteita. Opetus sisältää vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, jotka tukevat paitsi yksilön itsensä, myös koko ryhmän sosiaalista hyvinvointia. Tunnetaitojen opetus sisältää omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden ilmaisemista sekä tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelystä.

Päivittäisten toimintojen taidot

Päivittäisten toimintojen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, itsenäisen elämän taidot ja avustamisen tarve. Päivittäisten toimintojen taidot tarkoittavat niitä taitoja, joita ihminen tarvitsee arjessaan. Päivittäisten toimintojen taitojen hallinta edistää oppilaan omatoimisuutta ja itsenäistymistä, sekä lisää oppilaan toimijuutta ja osallisuutta hänen toimintaympäristössään ja yhteiskunnassa. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoitteluun liittyy luontevasti myös turvallisuuskasvatus. Taitoja harjoitellaan arjen ympäristöissä, kuten ruokailun,

pukemisen ja riisumisen, ulkoilun, levon ja leikin yhteydessä sekä liikenteessä ja muissa toimintaympäristöissä tapahtuvissa opetustilanteissa.

Päivittäisten toimintojen taidot sekä oppilaan toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden tavoitteiden saavuttamista. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan toimintakyvystä, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan mahdollisimman itsenäisesti arjen toimissaan. Opetuksen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista oppimisympäristönsä toimintaan sekä edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäisyyttään. Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksella vahvistetaan oppilaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjataan häntä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuva. Tavoitteena on harjoitella itsestä huolehtimisen taitoja ja tukea oppilaan luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on myös opettaa turvataitoja ja moninaisuuden hyväksymistä sekä tukea oppilaan seksuaalista kehitystä. Turvallisuuskasvatuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan vaaratilanteita, pyytämään apua, arvioimaan riskejä sekä tekemään turvallisia valintoja.

Päivittäisten toimintojen taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen sisältöinä ovat itsenäiseen elämään liittyvät arjen taidot, kuten hyvinvointi ja terveydestä huolehtiminen, sosiaaliset taidot, kodinhoitotaidot sekä asiointitaidot. Opetuksen tulee kattaa ajan hallinnan, asumisen, ympäristössä liikkumisen, mielekkään vapaa-ajan sekä turvallisuuden ylläpitämisen sisältöjä. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Opetuksessa huomioidaan, että oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen. Lisäksi oppilaita tulee ohjata demokraattiseen päätöksentekoon osallistumiseen aktiivisina yhteisön jäseninä. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin. Opetuksen sisältöihin kuuluvat oppilaan toimintakyvyn edellytysten sekä edun mukaisesti esimerkiksi merkityksellisten vapaa-ajan

aktiviteettien/harrastuksen löytäminen, digitalisuuden hyödyntäminen arjessa sekä kaverisuhteet.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, ja oppimisen taidot sekä muistin toiminta. Kognitiiviset taidot tarkoittavat ajattelun, havainnoinnin, tiedonhankinnan, ymmärtämisen ja oppimisen taitoja. Kognitiivisten taitojen kehitykseen kuuluu esimerkiksi kielen, muistin, ajattelun, ongelmanratkaisun, tarkkaavuuden, luovuuden, päättelyn ja päätöksenteon osa-alueita.

Kognitiivisten taitojen opetus tukee oppimis-, muistamis- ja ajatteluprosessien kehittymistä ja rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Kognitiivisten taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden opetusta vahvistaen oppilaan osallisuutta, motivaatiota sekä asennetta oppimista kohtaan. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan kognitiivinen toimintakyky. Kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä hahmottaa ja ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä aktivoida hänen ajattelu- ja toiminnanohjaustaitojaan. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas oppii hahmottamaan, valitsemaan ja luokittelemaan asioita. Lisäksi oppilas oppii päättelytaitoa kuten syy- ja seuraussuhteita, ongelman ratkaisua ja kielellistä päättelyä sekä muistamisen taitoja. Oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaisesti opetuksen tavoitteena voi olla myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksien kehittäminen. Kognitiivisten taitojen harjoittelussa pyritään vahvistamaan oppilaan aktiivista osallistumista arjen toimintaympäristöissä.

Kognitiiviset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät ajatteluun ja oppimaan oppimiseen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), tieto- ja viestintäteknologiseen osaamisen (L5) sekä osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävänn tulevaisuuden rakentamisen (L7) alueisiin.

Opetuksen sisällöt

Kognitiivisten taitojen opetus voi sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, muistin, valinnan, luokittelun, syy-seuraussuhteen, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon oppimista edistäviä osa-alueita. Opetus rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja

toimintaympäristöissä. Opetuksen sisältöinä ovat oppilaan kognitiivisen toimintakyvyn ja edun mukaisesti myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia sisältäviä harjoituksia.

Eri oppiaineiden sisältöjä voidaan soveltuvin osin hyödyntää kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteen ja sisältöjen suunnittelussa. Opetus ei kuitenkaan ole oppiainejakoista eikä perustu perusopetuslain 20 h §:n mukaiseen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen. Oppiaineiden sisällöistä voi hyödyntää esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyviä opetuskokonaisuuksia.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Myllärin koulu on Rovaniemellä toimiva erityiskoulu ja osa Elmeri-kouluverkostoa. Elmeri-kouluja sijaitsee eri puolella Suomea erityishuollon palvelujen yhteydessä tai fyysisesti lähellä palveluja. Myllärin koulussa annetaan esi- ja perusopetusta lapsille ja nuorille, joilla on kehitysvammaisuutta sekä autismin kirjoa tai psykososiaalisen tuen tarvetta tai monivammaisuutta. Opetus etenee pääasiassa toiminta-alueittain ja on strukturoitua. Lapin yliopiston harjoittelukoulu ei järjestä opiskelua toiminta-alueittain.

Vaikeimmin kehitysvammaisten tai muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain. Rovaniemellä toiminta- alueittain järjestettyä opetusta annetaan pääsääntöisesti Myllärin koulussa. Oppilaalla tulee olla oppilaskohtaisen tuen päätös. Opetuksen järjestäminen perustuu kokonaisvaltaiseen tavoitteiden määrittelyyn, oppimisympäristön kehittämiseen sekä osallisuuteen ja oppilasryhmässä tapahtuvan vuorovaikutuksen edistämiseen. Opetus on vahvuusperustaista ja oppilaan toimintakykyä tukevaa. Oppilaan koulupäivä on eheä kokonaisuus, jossa tavoitteiden mukaisia opeteltavia asioita harjoitellaan luokkaopetuksen lisäksi luonnollisissa ympäristöissä, käytännön tilanteissa. Toiminta- alueittain järjestettävässä opetuksessa oppimisympäristöllä on keskeinen rooli oppimisen tukemisessa. Kun ympäristö turvallinen, esteetön, ennakoiva sekä aistitoiminnot huomioonottava, tukee se oppilaan osallisuutta, oppimista ja itsenäistymistä.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan henkilökohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Tavoitteet asetetaan yksilöllisesti siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä. Oppilaan toimintatason tunteminen vaikuttaa tavoitteiden asettamiseen, opetuksessa käytettävien materiaalien ja menetelmien valitsemiseen. Toiminta-alueet voivat sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, ja opetuksen toteuttamisessa voidaan yhdistää eri toiminta-alueiden sisältöjä.

Opetuksen tukena hyödynnetään Valterin toiminta-alueittaisen opetuksen palapelimallia, jossa kuvataan opetuksen käsitteitä, opetuksen sisältöjä, tavoitteita ja työtapoja sekä kirjaamisen prosessia.
(LIITE 2)

Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavassa perusopetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa

työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhooltoon.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa oppilaskohtaista tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Joustava perusopetus on 8.–9. -luokan oppilaiden pienryhmäopetusta, jossa opettajan työparina työskentelee nuoriso-ohjaaja. Oppilaille laaditaan suunnitelma yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Suunnitelmassa huoltaja sitoutuu yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin ja oppilaan tukemiseen JOPE-opetuksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Rovaniemellä joustavaa perusopetusta järjestetään kaikilla neljällä koulualueella. Joustavaa perusopetusta järjestetään ensisijaisesti oppilaille, joiden oppivelvollisuuden suorittaminen on vaarassa esimerkiksi heikon opiskelumotivaation tai runsaiden poissaolojen vuoksi. Opetus toteutetaan pienryhmämuotoisesti 10–12 oppilaan ryhmissä.

Rovaniemen kaupungin JOPE-toimijat suunnittelevat ja organisoivat toimintaansa säännöllisissä tapaamisissa. Lisäksi joustavan perusopetuksen ryhmän opettaja tekee yhteistyötä oman koulun opinto-ohjaajan ja toisen asteen opinto-ohjaajien kanssa erityisesti perusopetuksen viimeisellä luokalla.

Oppilaalle ja huoltajalle tiedotetaan mahdollisuudesta hakeutua joustavaan perusopetukseen sekä selvitetään sen toimintaperiaatteet pääsääntöisesti 7.–8. - luokan kevätlukukaudella. Oppilasvalinta tehdään oppilaan haastattelun kautta.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Paikallisen opetussuunnitelman mukaisista vuosiluokkakohtaisista tavoitteista voidaan oppilaskohdaisesti poiketa muodostamalla opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan, että oppilas opiskelee hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti yhdessä tai useammassa oppiaineessa tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokittain etenemisen sijaan. Opetuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa eteneminen mahdollistaa sekä nopeamman että hitaamman etenemisen yhden tai useamman oppiaineen jonkun tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden osalta. Jos oppilas opiskelee omaa vuosiluokkaansa nopeammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla ylemmän tai ylempien vuosiluokkien tavoitteita. Jos oppilas etenee opinnoissaan omaa vuosiluokkaansa hitaammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Vuosiluokkakajson aikana oppilas, joka opiskelee oman vuosiluokkansa edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita, voi siirtyä vuosiluokalta seuraavalle. Kunkin vuosiluokkakajson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevä oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenemistä voidaan hyödyntää myös silloin, kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevän oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista määrätään luvussa 6.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voi suorittaa opintojaan hitaammin tai nopeammin. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia vähintään lukukauden ajan.

Rehtori tekee tavoitekokonaisuuksiin siirtymisestä hallintopäätöksen. Oppilaalle laaditaan suunnitelma, josta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja arvioinnin periaatteet. Suunnitelmasta vastaa erityisopettaja/erityisluokanopettaja yhteistyössä luokan-/aineenopettajan kanssa.

Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa yhdysluokkia perustetaan pedagogisista syistä. Opetusta voidaan toteuttaa myös yhdysryhmäopetuksena, esimerkiksi elämäkatsomustiedon opiskelussa, jossa opetusryhmissä opiskelee oppilaita eri vuosiluokilta. Tärkeää on, että opetus vastaa oppilaan ikäluokan tasoa.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Paikallisesti päätettävät asiat:

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
Harjoittelukoulu
Teacher Training School

Tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminta sekä täydennyskoulutus kuuluvat Lapin yliopiston harjoittelukoulun perustehtäviin. Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminta on kirjattu harjoittelukouluverkoston strategiaan tavoitteisiin. Harjoittelukoulu tekee aktiivista kehittämistyötä etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen kehittämiseksi. Harjoittelukoulu tekee yhteistyötä maakunnallisesti kunnallisten opetuksenjärjestäjien, Lapin yliopiston LUMA- keskuksen sekä uJunn-tiedekasvatustoiminnan kanssa.

Rovaniemen kaupungin erityispiirteenä on maantieteellisesti laaja kouluverkko, jossa koulujen etäisyydet ovat pitkät ja koulujen oppilasmäärät vaihtelevat. Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen avulla taataan

oppilaiden yhdenvertaiset mahdollisuudet monipuoliseen opetukseen.

Rovaniemen kaupungissa etäopetusta voidaan hyödyntää erityisesti eri kielten ja uskontojen opetuksen järjestämiseen. Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta voidaan lisäksi tilapäisesti käyttää perusopetuslain 18 §:n mukaisessa opetuksen poikkeavassa järjestämisessä muun opetuksen tukena. Lapin yliopiston harjoittelukoulussa pyritään toteuttamaan mm. saamenkielen opetusta etäyhteyksiä hyödyntämällä. Rovaniemellä opetuksen järjestäjä koordinoi etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta sekä tiedottaa kouluja etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksista. Opetuksen järjestäjät sopivat mahdollisista yhteisistä ryhmistä, toteutustavoista ja tarvittavista vastuukysymyksistä. Koulujen vastuulla on lisäksi varmistaa, että etäopetukseen osallistuvalla oppilaalla on siihen soveltuvat työskentelyvälineet. Etäopettaja vastaa oppitunnin pedagogisesta suunnittelusta ja toteutuksesta. Mikäli koulu järjestää etäopetusta, koulun toimintasuunnitelmassa kuvataan etäopetuksen käytännön toteutus.

Rovaniemellä sijaitsevassa Neljäntuulen koulussa tarjotaan sairaalaopetusta Lapin hyvinvointialueen esi- ja peruskouluikäisille lapsille. Sairaalakausojen aikana opetus voidaan toteuttaa joko osin tai kokonaan etäopetuksena.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta voidaan myös käyttää harjoittelukoulujen välisissä yhteistyöprojekteissa, koulujen yhteistyökumppanien kanssa sekä kansainvälisten yhteistyöprojektien toteuttamisessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitettussa) koulussa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta.

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Sairaalaopetuksen toteutus Rovaniemellä

Rovaniemellä sijaitsevassa Neljäntuulen koulussa tarjotaan sairaalaopetusta Lapin hyvinvointialueen esi- ja peruskouluikäisille lapsille. Sairaalaopetuksen järjestäjä on Rovaniemen kaupunki.

Sairaalaopetuksessa tehdään tiivistä monialaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyötahoja ovat opiskelu- ja kouluterveydenhuolto, lasten- ja nuorisopsykiatria sekä muu erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuolto, vammaispalvelut, perheneuvola ja sosiaalitoimi.

- *Sairaalaopetuksen oppilaaksiotossa Rovaniemellä noudatetaan seuraavia käytänteitä:*
- *Erikoissairaanhoidon osastolla oleva esi- ja peruskouluikäinen oppilas on oikeutettu sairaalaopetuspaikkaan.*
- *Avo-oppilasvalinnat tehdään tiiviissä monialaisessa yhteistyössä. Valinnoista päättävään työryhmään kuuluu edustaja lasten- tai nuorten psykiatrialta, sairaalakoulun rehtori ja kasvun- ja oppimisen tuen tiimin jäsen. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti. Oppilasvalintoja voidaan tehdä myös näiden kokoontumisten ulkopuolella, mikäli oppilaan tilanne sen edellyttää. Tällöinkin valintaa ohjaa moniammatillinen yhteistyö sekä kasvun ja oppimisen tuen tiimin näkemys tilanteesta.*

Yhteistyö lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa

Sairaalaopetus tekee erikoissairaanhoidon kanssa päivittäistä yhteistyötä osastolla olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseksi. Lisäksi lasten ja nuorisopsykiatrian osastot järjestävät sairaalakoulun kanssa säännöllisesti yhteistyöpalavereja. Palaverissa käydään läpi osastolle tulevien, siellä olevien ja sieltä lähteneiden oppilaiden tilanne. Palaveriin osallistuvat sairaalaopetuksesta osastolla olevien lasten ja nuorten opettamisesta vastaava opettaja sekä tarvittaessa konsultoiva sairaalaopettaja.

Lastenpsykiatrian poliklinikan kanssa järjestetään yhteistyöpalavereita säännöllisesti. Palaverissa käydään läpi avo-oppilaiden tilanne ja tarpeet hoidon suhteen sekä lähikouluun siirtyvien oppilaiden sekä mahdollisesti hoidon ja sairaalakoulun yhteistyötä tarvitsevien tulevien oppilaiden tilanteet. Palaveriin osallistuu lasten poliklinikan henkilökuntaa ja sairaalaopetuksen henkilöstöä tarvittavilta osin. Lisäksi palaveriin voi osallistua kasvun ja oppimisen tuen tiimin jäsen. Myös nuorisopsykiatrian poliklinikan kanssa järjestetään yhteistyöpalavereita säännöllisesti. Palaverissa ovat mukana nuorten psykiatrian poliklinikan henkilökuntaa, sairaalakoulun rehtori sekä kasvun ja oppimisen tuen tiimin jäsen. Lisäksi palaveriin voi tarvittaessa osallistua muuta sairaalaopetuksen opetushenkilöstöä. Lasten- ja nuorisopsykiatrian osastojen ja poliklinikan kanssa järjestettävien yhteistyöpalavereiden lisäksi sairaalaopetuksessa tehdään tiivistä oppilaskohtaista monialaista yhteistyötä niiden toimijoiden kanssa, jotka tukevat oppilaan sen hetkistä oppimista ja hyvinvointia. Yhteistyössä jokaisella toimijalla on vastuu tavoitteiden suunnittelusta, asettamisesta, seuraamisesta ja arvioinnista. Monialaisessa työssä yhteistyön säännöllisyys tukee oppilaan kasvua.

Rovaniemellä sairaalaopetuksen ja eri tahojen monialaisen yhteistyön kehittämistä huolehditaan systemaattisesti ja säännöllisesti, esim. lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa järjestettävien kehittämisiltapäivien muodossa.

Yhteistyökäytännöt oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen

Sairaalaopetuksen oppilaaksiotossa Rovaniemellä noudatetaan aiemmin mainittuja käytänteitä. Sairaalakoulun aikana oppilas säilyy lähikoulunsa oppilaana ja noudattaa lähikoulunsa opetussuunnitelmaa. Oppilaalla on omassa lähikoulussa vastuupettaja, jonka kanssa sairaalaopetuksen erityisopettaja tekee tiivistä yhteistyötä opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Pedagogiset asiakirjat tehdään tarvittavilta osin yhteistyössä lähikoulun vastuupettajan kanssa. Asiakirjat kirjataan oppilastietohallintojärjestelmään. Hallinnollisissa päätöksissä noudatetaan Lapin yliopiston harjoittelukoulun ohjeistuksia.

Ennen sairaalakouluun ohjautumista oppilaan olisi tullut saada monialaista pedagogista tukea oppimiseensa (Perusopetuslaki 20 a-d §) ja monialaista opiskeluhuollollista tukea koulunkäyntiinsä (Opiskeluhoitolaki 5 §). Jos koulun työntekijä on arvioinut oppilaan tarvitsevan opiskeluhoiltopalveluja, on tämä tieto tullut saattaa opiskelu- ja kouluterveydenhuollon työntekijöille viipymättä opiskeluhoitolain (16 §) mukaisella tavalla. Sairaalakoulujakson alkaessa oman koulun ja sairaalakoulun opettajat/erityisopettajat suunnittelevat yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa tulevaa

sairaalaopetusjaksoa. Yhteistyössä tulee hyödyntää oman koulun opiskelu- ja/tai kouluterveydenhuollon työntekijöitä. Yhteistyöhön tulee kutsua myös muita oppilaan oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta olennaisia toimijoita, mikäli oppilaalla on tällaisia hoito- ja tukikontakteja olemassa.

Sairaalaopetusjakson aikaisesta seurannasta ja kontaktista sovitaan lähikoulun vastuopettajan kanssa. Sairaalaopetuksen aikana oppilas on oikeutettu kouluterveydenhuollon ja opiskeluhuollon palveluihin. Sairaalakoululle on nimetty omat em. palveluiden työntekijät, jotka tekevät sairaalakoululla yksilöllistä ja yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Mikäli oppilaalla on olemassa oleva kontakti lähikoulun opiskeluhuollon tai kouluterveydenhuollon työntekijöihin, sovitaan tapauskohtaisesti, siirtykö asiakkuus sairaalaopetusjakson ajaksi sairaalakoulun nimetyille työntekijöille vai jatketaanko kontaktia lähikoulun työntekijän kanssa.

Oppilaan tukipalvelujen suunnittelussa on tärkeää huomioida myös mahdolliset muut toimijat ja välttää päällekkäisten palvelujen toteuttamista.

Yhteistyökäytännöt sairaalaopetusjakson päätyttyä

Sairaalaopetusjakson päättyessä arvioidaan, palaako oppilas omaan lähikouluunsa vai vastaako joku muu opetuspaikka hänen tuen tarpeitaan paremmin. Päätös tulevasta opiskelupaikasta tehdään yhteistyössä Rovaniemen kaupungin kasvun ja oppimisen tuen tiimin kanssa. Oppilaalle suunnitellaan tarvittavat tukitoimet yhteistyössä sairaalakoulun ja vastaanottavan koulun kanssa. Yhteistyössä tulee hyödyntää tilannekohtaisesti lähikoulun opiskelu- ja/tai kouluterveydenhuollon työntekijöitä sekä muita oppilaan oppimista ja hyvinvointia tukevia toimijoita.

Sairaalaopetusjakson jälkeen sairaalaopetus tarjoaa lakisääteistä siirtymis- ja palautuskonsultointia (perusopetuslaki 4a §). Oppilas käy tarvittaessa tutustumassa sairaalakoulun koulunkäynninohjaajan tai opettajan kanssa kouluun, luokkaan ja opettajaan ennen kouluun siirtymistä. Tutustumiskäyntien lukumäärä sovitaan tilannekohtaisesti. Seurantapalaveri sairaalaopetuksen ja vastaanottavan koulun kanssa pidetään vähintään kerran sen jälkeen, kun oppilas on aloittanut uudessa koulussa. Tällä huolehditaan oppilaan oppimista ja hyvinvointia tukevien toimien jatkuminen siirtymän jälkeen.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toimintalueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa. Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta. Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu toteutetaan Lapin hyvinvointialueella edellä mainitulla tavalla. Myös oppilaan huoltaja, hoito tai sosiaalitoimi voivat pyytää oppilaan omaa koulua aloittamaan konsultaatioprosessin. Ennen pyynnön lähettämistä sairaalakouluun, asia käsitellään omassa koulussa monialaisesti. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdistuu oman koulun tukitoimien ja verkostoyhteistyön vahvistamiseen. Lapin yliopiston harjoittelukoulun oppilaiden kohdalla palvelu toteutetaan yhteistyössä sairaalaopetuksen sekä Rovaniemen kasvun ja oppimisen palveluiden kanssa.

Konsultoiva sairaalaopettaja tekee tiivistä yhteistyötä kaikkien lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien toimijoiden kanssa. Yhteistyötahoja ovat opiskelu- ja kouluterveydenhuolto, lasten- ja nuorisopsykiatria sekä muu erikoissairaanhoido, perusterveydenhuolto, lastenneuvola, vammaispalvelut, perheneuvola ja sosiaalitoimi. Konsultoiva sairaalaopettaja voi olla mukana lakisääteisissä siirtymis- ja palautuskonsultaatioissa yhdessä sairaalaopetuksen muun henkilöstön kanssa.

Konsultatiivinen sairaalaopettaja on osa sairaalakoulun henkilökuntaa. Konsultaatiosta syntyvien kustannuksien jaosta sopivat Rovaniemen kaupunki ja muut hyvinvointialueen kunnat erillisellä sopimuksella.

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteissa, jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa. Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 h §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta.

Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteissa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa päätös perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä tehdään monialaisessa yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Päätöksen perusopetuksen poikkeavasta järjestelystä tekee rehtori.

Monikielisten oppilaiden opetuksessa noudatetaan Rovaniemen kaupungin Monikieliset oppilaat perusopetuksessa -opasta. (LIITE 3)

Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. Monialainen yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Rovaniemellä muualta sijoitettujen lasten ja nuorten koulupaikat määritetään kasvun ja oppimisen palvelujen hallinnossa ja mukana on tarvittaessa kasvun ja oppimisen tuen tiimi. Oppilaan koulupaikka määräytyy kokonaistilanteen ja tuen tarpeen mukaan. Edellä mainittuja asioita kartoitetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan, lastensuojeluyksikön henkilöstön ja edellisen opetuksenjärjestäjän edustajan kanssa.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukeväksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Kerhotoimintaa voidaan järjestää koulun oman henkilöstön toteuttamana sekä yhteistyössä 3. sektorin toimijoiden kanssa. Kerhotoiminnan järjestämisessä tavoitteena on jatkuvuus ja säännöllisyys.

Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa koululla järjestettävää kerhotoimintaa. Koulu tiedottaa oppilaita ja vanhempia koululla järjestettävästä kerhotoiminnasta toimintasuunnitelmassaan sekä lukuvuoden aikana.

Lapin yliopiston harjoittelukoulu päättää kysynnän ja tarjonnan mukaan, millaista kerhotoimintaa järjestetään. Harjoittelukoululla toimii Suomen harrastamisen mallin –kerhoja.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa

oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa oppilaat saavat kokemuksia kirjastotoiminnasta koulun omassa kirjastossa tai säännöllisissä vierailuissa lähikirjastoon. Lapin maakuntakirjastolla on myös lainattavissa kirjasarjoja opetuskäyttöön ja kirjaston henkilökunta toteuttaa kirjavinkkauksia kouluille.

Rovaniemen kaupunginkirjasto - Lapin maakuntakirjasto on luonut kirjaston ja koulun yhteistyösuunnitelman, joka kantaa nimeä Kirjastopolku. Kirjastopolun tavoitteena on, että jokainen rovaniemeläinen peruskoululainen oppisi käyttämään kirjaston palveluita tiedonhakuun liittyvissä tarpeissaan ja saavuttaisi monipuoliset tiedonhallintataidot. Lisäksi tavoitteena on innostaa lapset ja nuoret lukemisen pariin sekä antaa heille myönteisiä kirjastokokemuksia.

Kirjastopolun lähtökohtana on, että jokainen peruskoululainen pääsisi osalliseksi kirjaston palveluista koulun sijainnista riippumatta ja saisi samanlaiset eväät tiedonhaun poluilla seikkailemiseen. Suunnitelman mukaan kutsun kirjastoon saa vuosittain jokainen ensimmäisen, kolmannen ja seitsemännön vuosiluokan opettaja oppilaineen. Muille vuosiluokille on tarjolla kirjavinkkausta.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestäväää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Kouluruokailun toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään yhdessä oppilaiden, huoltajien ja ruokapalveluista vastaavan tahon kanssa. Kehittämistyön pohjan muodostaa oppilailta ja koulun toimijoilta saatu palaute, jota kerätään suunnitelmallisesti. Palautteen lisäksi oppilaille tarjotaan konkreettisia mahdollisuuksia esittää kehittämisehdotuksia ja osallistua ruokailuhetkien toteuttamiseen. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Kouluruokailun järjestelyitä arvioidaan osana Terveystieteiden laitoksen (1326/2010) mukaisia terveellisuuden, turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksia.

Koulu tiedottaa oppilaita ja huoltajia kouluruokailun tavoitteista ja käytännöistä sekä heidän osallisuutensa mahdollisuuksista toimintasuunnitelmassaan. Samassa yhteydessä tiedotetaan myös koulun suunnitelmasta koskien välipalojen käytännön järjestämistä, ohjausta ja valvontaa.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään

45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa koulupäivä voidaan jaksottaa eri pituisiin oppitunteihin. Koulupäivän rytmyksessä huomioidaan, että oppilailla on päivän aikana riittävästi ja riittävän pitkiä taukoja. Koulupäivät aloitetaan luokkakohtaisella tai koulun yhteisellä päivänavauksella. Oppilaat otetaan mukaan suunnittelemaan ja pitämään päivänavauksia.

Oppilaita kannustetaan toiminnallisuuteen ja liikkumiseen koulupäivän aikana niin oppitunneilla kuin välitunneilla. Oppilaat osallistuvat liikkumaan aktivoivien toimintamuotojen ja välituntialueiden kehittämiseen. Välituntien aikana tapahtuvaa omaehtoista liikkumista tuetaan eri tavoin. Lapin yliopiston harjoittelukoulun koulupäivän välitunteja vietetään sekä sisällä että ulkona. Koulu sopii oppilaskunnan sekä tukioppilaiden kanssa pihavälituntien ajankohdista. Välituntitoimintaa voidaan järjestää välituntiliikuttajien tai koulun muiden toimijoiden toimesta kaikilla tai osalla välitunneista. Koulussa voidaan järjestää erilaisia yhteisiä tapahtumia, kuten juhlia, teemapäiviä tai -viikkoja sekä koulu- tai ryhmäkohtaisia retkiä, opintokäyntejä ja leirikouluja. Tapahtumista kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan. Tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa oppilaiden osallisuus on ensisijaisen tärkeää. Koulun johto ja henkilöstö huolehtivat tapahtumien turvallisuudesta ja siihen liittyvien turvallisuusmääräyksien ja -ilmoitusten täyttämisestä. Tapahtumista tiedotetaan riittävän varhaisessa vaiheessa.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Yhteistyössä kotien kanssa oppilaita ohjataan turvalliseen ja vastuulliseen käyttäytymiseen ja kulkeamiseen liikenteessä koulumatkan aikana. Liikennekasvatusta toteutetaan koululla opetussuunnitelman mukaisesti sekä Rovaniemen kaupungin liikennekasvatussuunnitelmaa noudattaen. Yhteistyötä liikennekasvatuksen toteuttamisessa voidaan tehdä eri viranomaisten kanssa.

Huoltajat ovat vastuussa siitä, että erityisesti koulunsa aloittaville lapsille opetetaan hyvin koulumatka-reitti, linja-autoon/taksiin nouseminen ja siitä poistuminen, aikataulujen käyttö ja yleensä liikenteessä liikkuminen. Huoltajien, jotka itse kuljettavat lapsensa kouluun, tulee muistaa jättää lapsensa koulun osoittamiin jätto- ja noutopisteisiin. Huoltajat eivät saa omilla autoillaan vaarantaa, eikä vaikeuttaa linja- autojen ja taksien liikennöintiä koulun alueella eikä pysäköidä autoja takseille ja linja-autoille varatuille alueille. Koulun henkilöstö ei kuljeta oppilaita omilla autoillaan.

Koulukuljetusten osalta noudatetaan perusopetuslain määräyksiä ja Liikenne- ja viestintäministeriön päätöksiä sekä Rovaniemen kaupungin esi- ja perusopetuksen koulukuljetusperiaatteita.

Koulu tiedottaa oppilaita ja huoltajia koulumatkojen turvallisuuteen liittyvistä toiminnoista koulun lukuvuosittaisessa työsuunnitelmassa ja esimerkiksi vanhempainillassa. Erityistä huomiota tiedottamiseen on syytä kiinnittää siirtymävaiheissa ja uuteen kouluun tutustuttaessa.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria.

Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien

- miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa.
- miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana
- miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut
- miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan
- miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan koulukohtaisessa opiskeluhoitoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena
- miten yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan
 - yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisen käytännöt, terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhoitopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa.
- miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään.
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
 - miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
 - mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevilla tilanteilla:
 - oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja

seurannan vastuut.

- oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa
- oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana
- oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen
- oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:
 - oppilaan poistaminen luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai
 - kun oppilaan opetukseen osallistuminen on eväty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi
- yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Paikallisesti päätettävät asiat

Lapin yliopiston harjoittelukoulun täsmennykset kirjataan lukuvuoden alussa koulun työsuunnitelmaan.

6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain ja -asetuksen mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan oppiaineittain. Oppiaineen arviointi sisältää myös laajalaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien arvioinnin. Käyttäytyminen arvioidaan erikseen. Toiminta-alueiden mukaisesti opiskelevan oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan toiminta-alueittain.

Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen, itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita (luku 6.2). Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytännöt, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa, joka on osa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettujen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositolustus, jota varten tehdään summatiivinen kokonaisarviointi siitä, missä määrin oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto- ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositolustukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi. Päätö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviointia ei merkitä.

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, paitsi jos oppilaan oppimäärää on rajattu. Oppilaan lukuvuosiarviointi 6. vuosiluokalla perustuu paikallisessa opetussuunnitelmassa kyseiselle vuosiluokalle kohdennettuihin oppiaineen opetuksen tavoitteisiin. Kuudennen vuosiluokan päätteeksi

annettavassa lukuvuosiarvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteereitä. Päätöarviointi kohdistuu oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseen perusopetuksen oppimäärän päättyessä, ja arvioinnissa käytetään valtakunnallisia päätöarviointin kriteereitä.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Opettaja dokumentoi arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnin yleiset periaatteet luovat arviointikulttuurin perustan sekä formatiiviselle että summatiiviselle arvioinnille. Arvioinnissa noudatetaan seuraavia periaatteita.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päätöarviointin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa kohdennettuihin tavoitteisiin. Päätöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin

perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Koulun arviointikäytännöt on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja koulussa on varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys. Opettajien yhteistyö on edellytys suunnitelmallisen ja johdonmukaisen arviointikulttuurin toteutumiselle.

Opettaja arvioi oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä monipuolisten näyttöjen perusteella. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin sekä tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin, ellei oppimäärää ole rajattu. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa

paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Rajatun oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltäviin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä valtakunnallisia arviointikriteerejä. Oppiaineen oppimäärän tavoitteita ja sisältöjä rajataan vasta, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta suoriutumaan hyväksytysti perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltäviin tavoitteisiin.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt otetaan arviointikäytänteissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttotustaisten ja vieraskielisten oppilaiden oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen vaikuttavat myös oppilaan perusopetuksessa opiskelema aika ja annettu tuki. Oppilaalle annetaan tilaisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan monipuolisesti kielivariantaan hyödyntäen. Päättöarvioinnin kriteereitä käytettäessä arvioidaan, missä määrin osaamisen osoittaminen edellyttää opetuskielen ja eri tiedonalojen kielten hallintaa.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Yhteistyö kotien kanssa on osa hyvää arviointikulttuuria. Oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä annetaan riittävän usein arviointitietoa oppilaalle ja huoltajalle. Huoltajia ja oppilaita tiedotetaan koulutyön tavoitteista ja koulun eri arviointikäytänteistä esimerkiksi vanhempainilloissa ja tiedotteilla. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tietoa opetuksen tavoitteista, oppimisprosessin arviointiperusteista ja monipuolisen arvioinnin toteuttamisesta. Opettajan, oppilaan ja huoltajan yhteiset keskustelut edistävät kodin ja koulun vuoropuhelua oppilaan arvioinnista, opintojen edistymisestä ja lapsen koulunkäyntiin ja hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä. Opetukseen- ja arviointiin liittyviä materiaaleja voidaan jakaa koulunkäytössä olevien sähköisten oppimisympäristöjen tai verkkopalvelujen avulla. Lapin yliopiston harjoittelukoulussa on käytössä mm. Wilma-järjestelmä. Lapin yliopiston harjoittelukoulussa kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä arviointityötä tehdään myös opettajaopiskelijoiden kanssa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulu tiedottaa kaikkia huoltajia arviointikriteereistä, opettajat täsmenävät omalta osaltaan arvioinnin toteutuksesta omassa oppiaineessaan tai oman luokkansa osalta.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa arvioinnista tiedotetaan oppilashallintatietojärjestelmässä, vanhempainilloissa, keskusteluissa sekä opettajan ja huoltajien kanssa yhteistyössä sopimilla tavoilla. Opettajat kirjaavat oppilashallintatietojärjestelmään opintojen aikaista arviointipalautetta, koearvosanat, arviointikeskustelut sekä oppilaan todistusarvosanat. Oppilashallintatietojärjestelmää käytetään myös oppilaiden itsearvioinnin välineenä.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi (formatiivinen arviointi) liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja palautteen antamiseen oppimisprosessista. Osaamisen arviointi (summatiivinen arviointi) puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin tavoitteisiin, ellei oppiaineen oppimäärää ole rajattu.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavassa lukuvuosiarvioinnissa ja päättöarvioinnissa käytetään oppilaan osaamisen arvioinnissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulee myös laaja-alainen osaaminen arvioiduiksi.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerejä.

Jos oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan oppimista ja osaamista näissä oppiaineissa suhteessa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin. Osaamisen tason määrittelyssä ei siis käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Oppimäärä rajataan vasta, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta kykene saavuttamaan arvosanan 5 edellyttämää osaamista.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain kohdennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin sisältyvien työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutenaan, eikä käyttäytyminen tai siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineista saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät tarpeet tulee tarvittaessa kirjata, oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnissa.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Käyttäytymisen arviointi Lapin yliopiston harjoittelukoulussa

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa järjestyssääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat.

Vuosiluokilla 1-3 käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti (asteikolla taito aluillaan - taito erinomainen) ja vuosiluokilla 4-9 numeerisesti (arvosanoilla 4-10). Käyttäytymisen numeerinen arviointi merkitään todistukseen ja sanallinen arviointi todistuksen liitteeseen. Käyttäytymisen arviointia ei kuitenkaan merkitä ero- eikä päättötodistukseen. Käyttäytymisen arviointi ei vaikuta oppiaineen arviointiin.

Käyttäytymisen arviointi perustuu Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelman arvopohjaan ja siihen liittyviin kasvatustavoitteisiin, toimintakulttuurin linjauksiin ja järjestyssääntöihin.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN KOHTEET VUOSILUOKILLA 1-9:

- Toisten ja ympäristön huomioonottaminen ja arvostaminen
- Sääntöjen tunteminen ja noudattaminen
- Vuorovaikutus ja tilannetietoinen käyttäytyminen

KÄYTTÄYTYMISEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLE 1-3:

- Oppilas oppii hallitsemaan erilaisia sosiaalisia tilanteita ja selvittämään ristiriitatilanteita.
- Oppilas oppii ystävälliseen vuorovaikutukseen ja kunnioittamaan toisten henkilökohtaista koskemattomuutta.
- Oppilas oppii toimimaan rehellisesti ja luotettavasti.
- Oppilas tutustuu ja oppii noudattamaan koulun järjestyssääntöjä.
- Oppilas oppii noudattamaan koulun kaikkien aikuisten antamia ohjeita ja kehoituksia.
- Oppilas oppii antamaan työrauhan.
- Oppilas oppii huolehtimaan omista tehtävistään ja tavaroistaan.
- Oppilas oppii kantamaan vastuunsa ympäristöstä, tiloista ja välineistä.

KÄYTTÄYTYMISEN TAVOITTEET VUOSILUOKILLE 4-9:

- Oppilas hallitsee erilaisia sosiaalisia tilanteita ja osaa selvittää ristiriitatilanteita.
- Oppilas käyttäytyy kohteliaasti ja ystävällisesti.
- Oppilas ottaa toiset huomioon ja antaa työrauhan.
- Oppilas arvostaa henkilökohtaista koskemattomuutta.
- Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja ohjeita.
- Oppilas suhtautuu koulutyöhön myönteisesti, oma-aloitteisesti ja aktiivisesti.
- Oppilas kantaa vastuunsa ympäristöstä, tiloista, välineistä ja yhteisesti sovituista aikatauluista.

Arvioinnin kohteet

OPPIMINEN	OSAAMINEN	TYÖSKENTELY	KÄYTTÄYTYMINEN
<i>Formatiivinen arviointi</i> Päivittäistä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa palautetta, joka ohjaa ja tukee oppilasta havainnoimaan ja arvioimaan opintojensa etenemistä sekä kehittämään itse- ja vertaisarviointitaitoja. Ei edellytä dokumentointia.	<i>Summatiivinen arviointi</i> Kuvaa, miten hyvin oppiaineelle asetettut tavoitteet on saavutettu. Tehdään kaksi kertaa lukuvuodessa (väli- ja lukuvuosiarviointi) sekä päättöarvioinnissa. Dokumentoidaan.	 Perustuu oppiaineittain työskentelylle asetettuihin tavoitteisiin. Arvioidaan osana oppiainetta.	 Perustuu käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Arvioidaan erikseen sanallisesti liitteellä vuosiluokilla 1-3 ja numeerisesti todistuksessa vuosiluokilla 4-9.
Oppiminen, osaaminen ja työskentely arvioidaan oppiaineittain suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.			Kriteerit on määritelty erikseen vuosiluokille 1-3 ja 4-9.
Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana oppiaineita. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä arvioita tai arvosanoja.			

Käyttäytymisen sanallinen arviointi tai arvosana määräytyy seuraavin TAULUKOSSA 12A ja 12B esitetyin perustein:

TAULUKKO 1A. Käyttäytymisen sanallisen arvioinnin kriteerit vuosiluokilla 1.-3.

<u>Vuosi- luokilla 1-3 sanallinen arviointi</u>	Toisten ja ympäristön huomioonottaminen ja arvostaminen	Sääntöjen tunteminen ja noudattaminen	Vuorovaikutus ja tilannetietoinen käyttäytyminen
Taito erinomainen	Oppilas antaa aina työrauhan. Oppilas huolehtii tehtävistään ja tavaroistaan. Oppilas osaa kantaa vastuunsa ympäristöstä, tiloista ja välineistä	Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja annettuja ohjeita. Oppilas noudattaa kaikkien koulun aikuisten antamia ohjeita ja kehotuksia.	Oppilas hallitsee erilaisia sosiaalisia tilanteita ja osaa selvittää ristiriitatilanteita rakentavasti. Oppilas ottaa toiset huomioon ja kunnioittaa toisten ihmisten henkilökohtaista koskemattomuutta. Oppilas kohtelee toisia ystävällisesti.
Taito hyvä	Oppilas antaa usein työrauhan. Oppilas huolehtii useimmiten tehtävistään ja tavaroistaan. Oppilas osaa useimmiten kantaa vastuunsa ympäristöstä, tiloista ja välineistä.	Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja annettuja ohjeita sekä on huomautuksin ohjennettavissa. Oppilas noudattaa kaikkien koulun aikuisten antamia ohjeita ja kehotuksia vain pienin poikkeuksin.	Oppilas hallitsee erilaisia sosiaalisia tilanteita ja osaa selvittää ristiriitatilanteita. Oppilas ottaa yleensä toiset huomioon ja kunnioittaa toisten ihmisten henkilökohtaista koskemattomuutta. Oppilas kohtelee toisia yleensä ystävällisesti.
Taito kehitymässä	Oppilasta joudutaan useasti kehottamaan työrauhan ylläpidosta. Oppilaalla on ajoittain haasteita huolehtia tehtävistään ja omista tavaroistaan. Oppilas suhtautuu ajoittain välinpitämättömästi vastuuseensa ympäristöstä, tiloista ja välineistä.	Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja annettuja ohjeita sekä on huomautuksin, kasvatusteknisten ja kurinpidollisin toimenpitein ohjennettavissa. Oppilas ei aina noudata kaikkien koulun aikuisten antamia ohjeita ja kehotuksia huomautusten jälkeenkään.	Oppilaalla on jonkin verran vaikeuksia hallita sosiaalisia tilanteita ja hän ajautuu ajoittain ristiriitatilanteisiin toisten kanssa. Oppilas ei aina toimi muita kohtaan ystävällisesti, mutta ohjaamisen jälkeen oppilas osoittaa katuvan toisten satuttamista. Oppilaan kielenkäyttö on joskus asiantonta. Oppilas ei aina kunnioita toisten fyysistä koskemattomuutta.

Taito aluillaan	Oppilas häiritsee kehottuksista huolimatta työrauhaa. Oppilaalla on suuria haasteita huolehtia tehtävistään ja omista tavaroistaan. Oppilas suhtautuu välinpitämättömästi vastuuseensa.	Oppilas on välinpitämättömän koulun järjestyssääntöjä ja annettuja ohjeita kohtaan. Huomautuksilla tai kasvatus- keskusteluilla tai kurinpidollisilla toimenpiteillä ei ole vaikutusta oppilaan käytökseen. Oppilas ei kunnioita koulun kaikkia aikuisia ja suhtautuu heihin negatiivisesti.	Oppilaalla on vaikeuksia hallita sosiaalisia tilanteita ja hän ajautuu toistuvasti ristiriitaisiin tilanteisiin toisten kanssa. Oppilas ei näytä katu- van toisten satuttamista. Oppilaan kielenkäyttö on toistuvasti asiantonta. Oppilas toimii väkivaltaisesti muita kohtaan.
------------------------	--	---	---

TAULUKKO 1B. Käyttäytymisen numeerisen arvioinnin kriteerit vuosiluokilla 4-9.

Vuosiluokilla 4-9 numeerinen arviointi	Toisten ja ympäristön huomioonottaminen ja arvostaminen	Sääntöjen tunteminen ja noudattaminen	Vuorovaikutus ja tilannetietoinen käyttäytyminen
10	Oppilas toimii asiallisesti, kannustavasti ja luokkayhteisöä rakentavalla tavalla. Oppilas on omaehtoisesti valmis auttamaan muita.	Oppilas noudattaa sääntöjä ilman laiminlyöntejä tai rikkomuksia. Oppilas on vastuuntuntoinen ja toimii esimerkkinä muille.	Oppilas on sisäistänyt kouluyhteisössä asetetut tavoitteet ja on valmis näkemään vaivaa niiden saavuttamiseksi. Oppilas asennoituu myönteisesti koulutyöhön.
9	Oppilaan käyttäytyminen on moitteetonta ja huomaavaista muita kohtaan ja hänen kielenkäyttönsä on asiallista.	Oppilas noudattaa lähes aina sääntöjä. Oppilas pyrkii olemaan esimerkkinä muille.	Oppilaan toiminta kouluyhteisössä on myönteistä, aktiivista ja oma-aloitteista.
8	Oppilaan käyttäytyminen on yleensä hyvää, kuitenkin hän ei aina jaksa huomioida muita ja ympäristöä.	Oppilaalla on vain satunnaisia ja vähäisiä rikkeitä ja hän pyrkii korjaamaan toimintaansa.	Oppilaan toiminta kouluyhteisössä on yleensä myönteistä, aktiivista ja oma-aloitteista.
7	Oppilaan käyttäytyminen on ajoittain välinpitämätöntä ja epäkohteliasta.	Oppilaalla on vaikeuksia noudattaa koulun sääntöjä.	Oppilaan toiminta kouluyhteisössä on melko passiivista ja suhtautuminen koulutyöhön on vastahakoista.
6	Oppilaan käyttäytyminen on epäsosiaalista ja hän käyttäytyy huonosti toisia kohtaan.	Oppilas ei noudata koulun sääntöjä ja häneen on kohdennettu kurinpidollisia toimenpiteitä tai kasvatuskusteluja.	Oppilaalla on vallitsevana kielteinen asennoituminen koulutyötä ja -yhteisöä kohtaan.
5	Oppilaan käyttäytyminen toisia oppilaita kohtaan on väkivaltaista. Käytöstavat ovat epäasialliset.	Oppilas rikkoo koulun sääntöjä jatkuvasti ja häneen on toistuvasti kohdennettu kurinpidollisia toimenpiteitä tai kasvatuskusteluja.	Oppilaan käyttäytymisen häiritsee koulutyötä ja myönteinen suhtautuminen kouluyhteisöä kohtaan puuttuu.
4	Oppilas häiritsee vakavasti kouluyhteisöä.	Oppilas käyttäytyy kouluyhteisöön täysin sopimattomalla tavalla.	Oppilas suhtautuu piittaamattomasti koulutyöhön ja häiriökäyttäytyminen on vallitsevaa.

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa hyvissä ajoin lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Ennen päätöstä luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Erillisiä näyttöjä voidaan järjestää paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päättyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia.

Jos mahdollisuus erillisiin näyttöihin annetaan lukuvuoden koulutyön päättyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän opinnot, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkakajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen. Lukuvuositolustukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot.

Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa tavoitekokonaisuuksittain opiskelevalle oppilaalle laaditaan suunnitelma tavoitekokonaisuuksien toteuttamisesta. Suunnitelmasta vastaa erityisopettaja/erityisluokanopettaja yhteistyössä luokan-/aineenopettajan kanssa.

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntietomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta

erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–6 ja 7–9 yhtenäisistä, vähintään kahden vuosiviikkotunnin (2 vvt) laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan numeroarvosana ja alle kahden vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisten aineiden oppimääristä annetaan hyväksytty- tai hylätty- merkintä.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määritelyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *. (7.5.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen)*

Maahanmuuttotustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa noudatetaan Lapin yliopiston harjoittelukoulun opetussuunnitelman mukaisia kaikille yhteisiä periaatteita huomioiden oppilaan kielitusta sekä kehittyvä suomen kielen taito. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

Maahanmuuttotustaisten oppilaan arviointi voi olla sanallista vuosiluokilla 1–8. Sanallinen arviointi vuosiluokilla 4–8 tarkoittaa merkintää:

Suoritettu (S), jos oppilas on osallistunut vuosiluokkansa opetukseen ja suoriutunut kurssin / oppimäärän vaatimuksista, mutta häntä on vaikea arvioida numeerisesti,

osallistunut (O), jolloin oppilas on osallistunut opetukseen, mutta ei ole suoriutunut koko kurssin / oppimäärän vaatimuksista tai on suorittanut siitä osan.

Mikäli oppilas ei ole suorittanut oppiaineen koko oppimäärää hyväksytysti, hänet voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle. Tällöin oppilaalle tehdään hallintopäätös opiskelusta tavoitekokonaisuuksittain, jolloin hän opiskelee oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppimäärän osa-alueen suorittamisesta voidaan tarvittaessa antaa erillinen todistus erityisessä tutkinnossa.

Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty.

Päättöarvioinnissa noudatetaan 9. luokan päättöarvioinnin kriteerejä. Jos kaikki päättöarvioinnin kriteerit eivät täyty, oppilaalle annetaan erotodistus. Vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa voidaan hyödyntää mahdollisuutena näyttää osaaminen erityisessä tutkinnossa. Mikäli oppilaalla on lähtömaan perusopetuksen todistus joltakin vuosiluokalta mukanaan, se tulee hyväksilukea opinnoissa.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on kohdennettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten A1-oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

Yhteisten taito- ja taideaineiden päättöarviointi

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat vuosiluokilla 7–9 yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty-hylätty. Päättötodistuksen saamisen edellytyksenä on hyväksytty suoritus kaikista oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvista opinnoista. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa syventävässä valinnaisessa aineessa vuosiluokilla 7–9 osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän kaikkiin tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Kun oppilas opiskelee rajatun oppimäärän mukaan yhtä tai useampaa oppiainetta, arvioidaan oppilaan osaamista näissä oppiaineissa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin. Mikäli oppimäärä on rajattu, oppilas ei voi saavuttaa välttävää osaamista eli arvosanaa 5 korkeampaa arvosanaa.

Rajattujen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden päättöarvioinnissa annetaan hyväksytystä suorituksesta numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Voimassa olevan tuntijaon mukaan Lapin yliopiston harjoittelukoulussa ei ole sanallisesti arvioitavia valinnaisaineita vuosiluokilla 7-9, joten korottaminen sanallisella arviolla ei toteudu.

Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole terveydellisistä syistä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Vapautuksen päätyttyä oppilaan opiskelu järjestetään ja arviointi toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että oppilas pystyy osoittamaan osaamistaan opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Rehtori myöntää vapautuksen terveydellisistä syistä asiantuntijalausunnon perusteella (lääkäri, psykologi).

6.9 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä.

Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle, ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Luokan kertaamisen käytännöt Lapin yliopiston harjoittelukoulussa

Oppilaalle annetaan mahdollisuus hylätyn arvosanan korottamiseen vähintään kerran lukuvuoden aikana ja yhteen näyttöön lukuvuoden päätyttyä. Asiasta tiedotetaan koteihin lukuvuoden alussa ja opintojen edetessä.

Rehtori tekee luokan kertaamisesta hallintopäätöksen.

”Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen. Edellä 22 §:ssä tarkoitettuun oppilaan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista 2 kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilaan huoltaja tai muu laillinen edustaja taikka 15 vuotta täyttänyt oppilas itse saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.” Pol 42 c §

6.10 Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. lukuvuositolistus
2. välitolistus
3. erotolistus
4. päättötolistus.

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 lukuvuositolistuksiin, erotolistuksiin ja mahdollisiin välitolistuksiin annetaan kaikissa oppiaineissa joko sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositolistuksissa, erotolistuksissa ja mahdollisissa välitolistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötolistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan erotolistuksessa sekä välitolistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla

sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 4–8 ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–9. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määriteltuihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Päättötodistukseen merkitään arvosana 5*.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko.

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmansa kuuluvassa oppiaineessa. Todistukseen merkitään sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon tai elämänskatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään lukuvuositodistukseen muodossa ”uskonto/elämänskatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistuksiin.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien opintokokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, lisätään sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla oppilaan mahdollisesta osallistumisesta muuhun järjestettyyn opetukseen tai ohjattuun toimintaan
- 7. ja 8. luokkien lukuvuositodistuksen lisätietoihin maininta oppilaanohjauksesta, mikäli oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiaseteikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko- opintoihin hakeutumisista varten samoin perustein kuin päättötodistus.

Välitodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko- opintoihin hakeutumisista varten annettavaa välitodistusta)
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi

- koulun opetuskieli
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko tai perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointias- teikko, jos todistukseen merkitään numeroita
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoritus suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa.

Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- koulun opetuskieli
- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)
- opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa
- suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista
- perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointias- teikko

- merkintä siitä, että todistus on Opetushallituksen 13.2.2025 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen
- maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon opiskeltu oppimäärä merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta tai mitä uskonnon oppimäärää oppilas on opiskellut. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Päättöarvioinnissa arvioitavan oppimäärän laajuudeksi merkitään vuosiluokkien 7–9 opintojen laajuus vuosiviikkotunteina.

Perusopetusta täydentävien saamen kielen, romanikielen ja oppilaan oman äidinkielen opinnoista mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa rajatun oppimäärän mukaan, päättötodistuksessa hyväksytystä suorituksesta annetaan numeroarvosana 5 tähtimerkinnällä. Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet rajatun oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän vuosiluokilla 7–9, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa tai aikuisten perusopetuksessa.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Arviointikäytännöt

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa sanallista arviota käytetään lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3 ja numeroarviointia vuosiluokilla 4–9.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa annetaan välitodistukset kaikilla vuosiluokilla. Ensimmäisellä luokalla arvioidaan ai-noastaan käyttäytyminen. Muuten välitodistukset ovat linjassa lukuvuositodistusten kanssa.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa ei ole mahdollista suorittaa erityistä tutkintoa.

6.11 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoite-tussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perus-opetuksen eri oppiaineiden oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tut-kinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuk-sesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä use-
amman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppi-määrän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perus-opetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merki-tään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset op-piaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.12 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion tai numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen toimintatavat
- todistusten mahdolliset liitteet.

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki (kpl 21)

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevana ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain

pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viisijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

7.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle

tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhuolto on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhoitopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Opiskeluhuollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa. Ne ovat

keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet
- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämisestä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Rehtorin vastuut oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä

Rehtori on keskeisessä roolissa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Rehtorin vastuulla on varmistaa, että koulussa huomioidaan oppilaiden yksilölliset tarpeet ja edellytykset oppimiseen. Tämä tarkoittaa, että opetusjärjestelyt suunnitellaan ja resursoidaan siten, että ne tukevat oppilaita, jotka tarvitsevat ryhmäkohtaisten tukimuotojen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia.

Rehtori vastaa siitä, että koulussa luodaan inklusiivinen toimintakulttuuri, jossa oppilaat voivat osallistua opetukseen ja koulunkäyntiin esteettömästi. Tämä edellyttää muun muassa oppimisympäristön

saavutettavuutta ja esteettömyyttä. Rehtorin tehtävänä on huolehtia siitä, että opetusjärjestelyt huomioivat oppilaiden erilaiset tarpeet ja tarjoavat eriytettyä opetusta sekä kielitietoista opetusta, joka tukee eri oppiaineiden ja tiedonalojen oppimista.

Opettajien keskinäinen yhteistyö on keskeinen osa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen toteuttamista. Rehtori vastaa siitä, että opettajilla on riittävästi aikaa ja resursseja yhteiseen suunnitteluun ja pedagogisten ratkaisujen kehittämiseen. Yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa on myös tärkeää, sillä se mahdollistaa erilaisten tukitoimien integroimisen opetukseen ja koulunkäyntiin.

Rehtorin vastuulla on myös seurata ja arvioida oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toimivuutta ja vaikuttavuutta sekä kehittää niitä jatkuvasti. Tämä sisältää opetusjärjestelyiden vaikuttavuuden arvioinnin ja tarvittaessa niiden kehittämisen. Rehtori vastaa siitä, että koulussamme käytettävät tukitoimet ja opetusjärjestelyt tukevat oppilaiden oppimista ja hyvinvointia tehokkaasti. Koulun toimintaa arvioitaessa on otettava huomioon myös oppilaskohtaiset tukitoimet sekä ryhmäkohtaiset tukimuodot, jotka mahdollistavat oppilaan osallistumisen ja edistymisen opetuksessa.

Kokonaisuutena rehtori yhdessä henkilöstön kanssa vastaa siitä, että koulussa vallitsee suunnitelmallinen ja tavoitteellinen lähestymistapa oppimisen edellytysten tukemiseen, ja että opetusjärjestelyt tukevat koulutuksen laatua ja oppilaiden hyvinvointia. Rehtori toimii koulun johtajana, joka huolehtii, että oppimisen edellytykset otetaan huomioon päätöksenteossa ja toimintakulttuurissa.

Tuen tarpeiden seulontasuunnitelma

Seulontasuunnitelmaa noudattamalla kartoitetaan tuen tarvitsijat. Seulontojen tulokset eivät ole arvioinnin peruste, vaan niitä hyödynnetään pedagogisessa arvioinnissa, kuten tuen suunnittelussa. Lapin yliopiston harjoittelukoulun seulontasuunnitelma on kuvattuna seuraavassa taulukossa. Seulontatestit toteutetaan yhteistyössä luokan- tai aineenopettajan ja erityisopettajan kanssa. Erityisopetukseen liittyvistä yksilöarvioinneista vastaa erityisopettaja.

Taulukko 2: seulontasuunnitelmasta:

Luokka	Ajankohta	Luokanopettaja	Erityisopettaja
1.lk	elokuu	LukimatMA/syksy	Suomen kielen alkukartoitus oppilaskohtaisesti (luki-taidot, äännevirheet, kynäote, kätisyys)
1.lk	joulu-/tammikuu	LukimatMA/talvi	Luenpa-lukunopeus
1.lk	maaliskuu		

1.lk	huhti-/toukokuu	LukimatMA/kevät	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko)
		LukimatSUK/kevät	
Luokka	Ajankohta	Luokanopettaja	Erityisopettaja
2.lk	elokuu	LukimatSUK/syksy Junnauskoe 0-20	
2.lk	joulu-/tammikuu	LukimatSUK/talvi Junnauskoe 0-20	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko)
2.lk	maaliskuu		DigiAllu2 (kertomustekstit)
2.lk	huhti-/toukokuu	LukimatSUK/kevät Junnauskoe 0-20	MaKeKo 2/3
			Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
Luokka	Ajankohta	Luokanopettaja	Erityisopettaja
3.lk	elokuu	Junnauskoe 0-200	
3.lk	joulu-/tammikuu	Junnauskoe 0-200	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
3.lk	maaliskuu		Digilukiseula
3.lk	huhti-/toukokuu	Junnauskoe 0-200	Kymppi1 Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
Luokka	Ajankohta	Luokanopettaja	Erityisopettaja
4.lk	elokuu	Kertotaulukoe	Makeko3/4
4.lk	joulu-/tammikuu	Kertotaulukoe	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
4.lk	maaliskuu		DigiAllu4 (kertomus- + tietoteksti)
4.lk	huhti-/toukokuu	Kertotaulukoe	Makeko4/5 Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko)

			Luenpa-lukunopeus
Luokka	Ajankohta	Luokanopettaja	Erityisopettaja
5.lk	elokuu	Kertotaulukoe	
5.lk	joulu-/tammikuu	Kertotaulukoe	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
5.lk	maaliskuu		Digilukiseula
5.lk	huhti-/toukokuu	Kertotaulukoe	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
			Makeko5/6
Luokka	Ajankohta	Luokanopettaja	Erityisopettaja
6.lk	elokuu	Kertotaulukoe	
6.lk	joulu-/tammikuu	Kertotaulukoe	Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
6.lk	maaliskuu		DigiAllu6 (kertomus- + tietoteksti)
6.lk	huhti-/toukokuu	Kertotaulukoe	Kymppi2
			Opinpa-sanelu (HUOM! Opinpa-vihko) Luenpa-lukunopeus
Luokka	Ajankohta	Erityisopettaja	
7.lk	elokuu	Makeko6/7	
7.lk	joulu-/tammikuu		
7.lk	maaliskuu	Digilukiseula	
7.lk	huhti-/toukokuu		

Luokka	Ajankohta	Erityisopettaja
8.lk	elokuu	MaKeko 7/8
8.lk	joulu-/tammikuu	
8.lk	maaliskuu	Digilukiseula
8.lk	huhti-/toukokuu	
Luokka	Ajankohta	Erityisopettaja
9.lk	elokuu	Makeko 8/9
9.lk	joulu-/tammikuu	
9.lk	maaliskuu	
9.lk	huhti-/toukokuu	

Työsuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut

Työsuunnitelman laatiminen on keskeinen osa koulun toimintaa, sillä se määrittää koko lukuvuoden ajalta koulun opetustoiminnan tavoitteet, sisällöt ja toimintatavat. Suunnitelman laatiminen ja tarkentaminen on yhteinen prosessi, johon osallistuvat rehtori, opettajat sekä muu koulun henkilökunta. Suunnitelman tulee perustua opetussuunnitelman perusteisiin ja koulun strategiaan tavoitteisiin, ja sen on otettava huomioon oppilaiden moninaiset oppimistarpeet sekä koulun arvojen mukainen toiminta. Suunnitelmassa määritellään selkeät, mitattavat tavoitteet, joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Opettajien keskinäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ovat avainasemassa suunnitelman toteuttamisessa ja sen mukauttamisessa oppilaiden tarpeiden mukaan.

Työsuunnitelma on elävä dokumentti, joka voi tarkentua ja kehittyä lukuvuoden aikana. Suunnitelman tarkentaminen perustuu säännölliseen arviointiin ja palautteen hyödyntämiseen. Arviointia tehdään sekä oppilailta että henkilöstöltä saadun palautteen pohjalta. Opiskeluhuollon ja muiden moniammatillisten tiimien yhteistyö on tärkeää erityisesti oppilaskohtaisten tukitoimien suunnittelussa ja tarkentamisessa.

Suunnitelmaan tehdään tarpeen mukaan tarkennuksia, ja opetusjärjestelyjä muokataan, jos ne eivät vastaa oppilaiden tarpeita tai jos muutoksista saatu palaute osoittaa siihen tarvetta.

Rehtori vastaa työsuunnitelman laatimisprosessin koordinoinnista ja varmistaa, että suunnitelma on linjassa koulun pedagogisten tavoitteiden ja opetussuunnitelman kanssa. Rehtori huolehtii myös siitä, että koulussa käytettävät tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu työsuunnitelmaan. Rehtori on vastuussa myös suunnitelman jalkauttamisesta koko koulun henkilöstölle, suunnitelman tarkistamisesta ja arvioinnista sekä tarvittavien resurssien varaamisesta. Opettajat osallistuvat suunnitelman laadintaan ja tarkentamiseen omassa aineessaan ja ryhmässään. He vastaavat opetuksen toteutuksesta ja sen mukauttamisesta oppilaiden tarpeisiin.

Työsuunnitelman toteutumista seurataan oppimistuloksilla, palautteella oppilailta ja henkilöstöltä sekä muilla arviointimenetelmillä. Arviointitulokset otetaan huomioon suunnitelman kehittämisessä, ja tarvittavat muutokset tehdään mahdollisimman nopeasti. Suunnitelman tarkentaminen ja arviointi tapahtuvat säännöllisesti lukuvuoden aikana, esimerkiksi syys- ja kevätlukukauden alussa. Tämä jatkuva arviointi ja palautteen hyödyntäminen varmistavat, että suunnitelma on ajantasainen ja että se tukee oppilaan oppimista ja hyvinvointia koko lukuvuoden ajan.

Yhteenvetona voidaan todeta, että työsuunnitelman laatiminen ja tarkentaminen on jatkuva ja yhteisöllinen prosessi, jossa rehtori, opettajat ja muu koulun henkilöstö tekevät tiivistä yhteistyötä. Suunnitelman tulee olla joustava, tavoitteellinen ja oppilaan tarpeet huomioiva. Rehtori vastaa siitä, että kaikki tukitoimet, rakenteelliset ratkaisut ja vastuut on selkeästi kirjattu ja resursoitu, ja että suunnitelma tukee opetuksen laatua ja oppilaiden hyvinvointia. Suunnittelun, arvioinnin ja kehittämisen kulttuuri edellyttää kaikkien osapuolten panosta.

Joustavat opetusjärjestelyt ja joustavien opetusryhmien muodostaminen

Joustavilla opetusjärjestelyillä ja joustavien opetusryhmien muodostamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä sekä ryhmäkohtaisia tukimuotoja.

Ryhmäkohtaisissa tukimuodoissa opetusryhmiä tulee muodostaa joustavasti. Opetusryhmän voi jakaa kaksi tai useampi opettaja. Ensisijaisesti ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan joustavasti ryhmäkohtaa rajaamatta. Ryhmäkohtaiset tukimuodot voidaan toteuttaa myös erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena.

Opetusryhmän kokoonpano on hyvä suunnitella joustavasti ja ryhmän kokoonpanoa vaihdellen. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmien joustavassa muodostamisessa voi hyödyntää erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtainen tuki ei voi kohdistua yksittäiseen oppilaaseen ja sen tulee olla lyhytkestoista tai tilapäistä.

Pienryhmien ja erityisluokkien koko ja muodostaminen

Oppilaan opetus voidaan järjestää oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan säännöllisellä opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä. Jos oppilaan opetus järjestetään oppilaan omasta opetusryhmästä erillään pienryhmässä, erityisopettajan opetuksessa voi olla yhden oppitunnin aikana enintään 10 oppilasta.

Edellistä vahvempi oppilaskohtainen tukitoimi on erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus joustavasti pienryhmässä. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus joustavasti pienryhmässä tarkoittaa sitä, että oppilas opiskelee osan oppiaineista pienryhmässä ja osan yleisopetuksen luokassa (yhden tai useamman oppiaineen tunneista yli puolet). Yhden oppitunnin aikana erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksessa voi olla enintään 10 oppilasta.

Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa on vahvin oppilaskohtainen tukitoimi. Lapin yliopiston harjoittelukoulun erityisluokkiin oppilaaksiotto tapahtuu lähikouluperiaatteella Rovaniemen kaupungin kanssa solmittua sopimusta noudattaen. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään huoltajien, koulun henkilöstön, Rovaniemen kaupungin kasvun ja tuen tiimin sekä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Erityisluokissa voi opiskella yhtä aikaa enintään 10 oppilasta. Oppilasmäärä voidaan kuitenkin tilapäisesti ylittää.

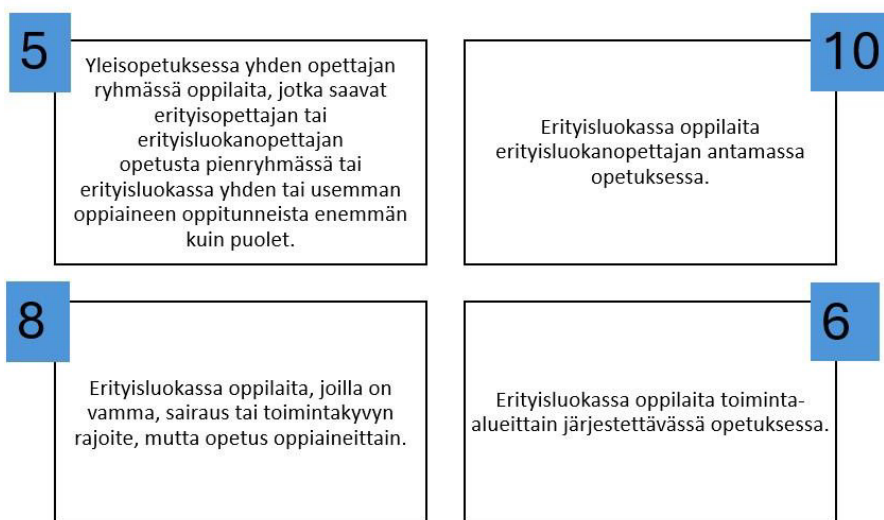
Erityisluokkaopetusta järjestetään myös Myllärin koulussa, jossa annetaan vaativaa monialaista tukea sekä Neljäntuulen koulussa, joka vastaa sairaalaopetuksen järjestämisestä (ks. luku 5.4).

Opetus voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Tällöin opetusryhmä on muodostettava siten, että

ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta enemmän kuin 50 % jossakin oppiaineessa joustavasti pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan raja voidaan ylittää tilapäisesti.

Oppilasmäärän tilapäinen ylitys tarkoittaa esimerkiksi tilannetta, jolloin kouluun siirtyy oppilas toisesta koulusta tai toisen opetuksen järjestäjän koulusta kesken lukukauden, eikä opetusryhmiä ole tarkoituksenmukaista muodostaa uudelleen lukukauden aikana. Tällöin enimmäismäärä voi ylittyä enintään sen lukukauden ajan, jona oppilas on siirtynyt kouluun.

Ryhmäkokosäädökset

Koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön rooli koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Koko kouluyhteisö osallistuu kasvatustehtävään omien edellytystensä mukaan. Koulunkäynninohjaajat tukevat oppilaan kasvua, kehitystä, oppimista ja koulunkäyntiä päivittäisissä tilanteissa.

Ohjaajat toimivat pääasiassa oppilasryhmässä, yhdessä opettajan kanssa ennalta suunnitellusti.

He voivat tukea oppilasta oppiaineiden opiskelussa, opiskelun metataidoissa ja siirtymätilanteissa.

Pedagoginen vastuu säilyy opetustilanteissa aina opettajalla.

Ohjaajilla ei ole perusopetuslaissa määriteltyä kurinpito-oikeutta.

Opetuksen eriyttäminen

Eriyttämisen tavoitteena on ehkäistä ennalta oppimisvaikeuksia ja vähentää tuen tarvetta. Eriyttäminen toteutetaan lähtökohtaisesti omassa opetusryhmässä. Eriyttämisen tarkoituksena on, että jokainen oppilas saa potentiaalinsa mahdollisimman hyvin käyttöön, kiinnittyy kouluyhteisöönsä ja saavuttaa vähintään tavoitteiden perustason (arvosanan 5 kriteerit).

Opetus eriytetään muun muassa:

- *Tavoitteiden ja sisältöjen osalta*
- *Työskentelytapojen ja –muotojen kautta*
- *Oppimateriaalien, tehtävien määrän ja vaativuustason suhteen*
- *Arvioinnin ja palautteen avulla*

Eriyttäminen on kokonaisvaltainen lähestymistapa opetukseen, jossa huomioidaan:

- *Oppilaiden ja opetusryhmien erilaisuus ja erilaiset tarpeet*
- *Oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja tavat työskennellä*
- *Yksilöllinen eteneminen*

Eriyttäminen edellyttää oppilaantuntemusta ja joustavia opetusjärjestelyjä, jotta jokaisen oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet voidaan huomioida.

Eriyttämisen avulla voidaan vahvistaa oppilaan yhteenkuuluvuuden tunnetta tarjoamalla mahdollisuuksia yhteistyöhön ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Ryhmätyöt, paritehtävät ja yhteiset projektit edistävät oppilaan sosiaalisia suhteita ja yhteisöllisyyden kokemusta. On tärkeää, että oppilas tuntee olevansa osa ryhmää, kokee pätevyyttä ryhmän jäsenenä ja pystyy vaikuttamaan ryhmän toimintaan.

Kielitietoinen opetus

Kielitietoinen opetus kohdentuu kaikkiin oppilaisiin kielitaustasta riippumatta. Kielen merkitys tunnistetaan kaikessa oppimisessa, opetuksessa, arvioinnissa ja muussa koulun toiminnassa. Kielitietoinen opetus rakentaa vuorovaikutusta, joka takaa kaikkien oppilaiden osallisuuden. Se parantaa oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulun toimintaan ja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Oppilaiden kielivarantoa arvostetaan ja tehdään näkyväksi koulun arjessa. Oppilailla on mahdollisuus käyttää koko kielivarantoaan oppimisensa välineenä ja saada kokemuksia omasta pätevyystään mahdollisista suomen kielen puutteista huolimatta. Rehtori edistää kielitietoista toimintakulttuuria ja opettajat tekevät yhteistyötä. Jokainen opettaja mallintaa kielen käyttöä sekä toimii opettamansa oppiaineen kielen opettajana.

Kielitietoinen opetus on selkeää, monikanavaista ja toiminnallista. Opetettavaa sisältöä havainnollistetaan ja visualisoidaan, tarvittaessa digitaalisia työkaluja hyödyntäen. Kielen luonnollinen oppimisympäristö on kunkin oppiaineen opetus eli tekstitaitoja opetetaan kaikissa oppiaineissa. Oppilaat voivat käyttää digitaalisia ja muita apuvälineitä opetuskielen oppimisen tukena.

7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopeus, opettajan antama opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioinnista lukuvuosittain vastaa rehtori. Ryhmäkohtaiset tukimuodot kirjataan koulun työsuunnitelmaan. Niiden toteuttamista ja riittävyyttä arvioitaessa on voitava osoittaa, että:

- A) tukimuotoja on toteutettu osana koulun perustoimintaa suunnitelmallisesti, yhteistyössä ja läpi koko lukuvuoden
- B) tukea on tarjottu monipuolisesti ja joustavin ryhmittelyin
- C) tukimuotojen rinnalla on käytetty oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä

Ryhmäkohtaista tukea ei dokumentoida. Tarvittaessa opettajien tulee kuitenkin pystyä todentamaan ryhmäkohtaisen tuen toteuttamisen laatu ja määrä, mikäli ilmenee tarve aloittaa oppilaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi.

Yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus on osa oppimisen ja koulunkäynnin ryhmäkohtaisen tuen kokonaisuutta. Sen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oppimisedellytyksiä ennaltaehkäisevästi ja joustavasti osana opetuksen arkea. Tuki suunnitellaan ja toteutetaan opetusryhmän tarpeiden mukaisesti, ja se kuuluu kaikille oppilaille ilman erillistä hallinnollista päätöstä.

Yleinen tukiopetus toteutetaan pääsääntöisesti oppilaan omassa opetusryhmässä ja opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjä varaa lukuvuosittain resurssia yleiseen tukiopetukseen, erityisopettajan samanaikaisopetukseen ja opetuskielen tukeen. Tukitoimet suunnitellaan yhteistyössä opettajien ja tarvittaessa opiskeluhoollon kanssa.

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella. Mikäli tukiopetusta toteutetaan koulupäivän aikana, sen toteutus suunnitellaan yhteistyössä toisen opettajan, kuten erityisopettajan tai resurssiopettajan, kanssa. Tuki pyritään järjestämään oppilaan kannalta mahdollisimman sujuvasti ja opetuksen kokonaisuutta tukien.

Käytännön esimerkkejä yleisestä tukiopetuksesta:

- Opettaja järjestää lisätunteja tai -harjoituksia opetusryhmälle aiheissa, jotka ovat osoittautuneet vaativiksi.
- Erityisopettajat, aineenopettajat, luokanopettajat ja resurssiopettajat toimivat yhdessä tukien oppimista samanaikaisopetuksena.
- Oppilaille tarjotaan kertaavaa tai ennakoivaa opetusta tai ohjattuja oppimistuokioita esimerkiksi arviointijaksojen yhteydessä.
- Ryhmässä harjoitellaan esimerkiksi opiskelu- ja työskentelytaitoja, kuten ajanhallintaa, muistiinpanojen tekemistä tai luetun ymmärtämistä.
- Opettaja mukauttaa tehtäviä ja antaa vaihtoehtoisia työtapoja tukemaan yksilöllisiä tarpeita koko ryhmän sisällä.

Yleinen tukiopetus on pedagoginen keino vahvistaa oppimista jo ennen oppimisvaikeuksien kasaantumista. Se tukee ryhmän yhtenäisyyttä, ennaltaehkäisee oppimiseriytymistä ja edistää jokaisen oppilaan mahdollisuutta edetä opinnoissaan omista lähtökohdistaan käsin.

Opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetusta voivat saada sekä suomea äidinkielenään että suomea toisena kielenä opiskelevat oppilaat. Ennen tukiopetuksen aloittamista varmistetaan, että kielitietoinen lähestymistapa on huomioitu. Tämä tarkoittaa selkeitä ja helposti ymmärrettäviä opetusmateriaaleja, hyvin jäsenneltyä ja visuaalisesti tuettua oppimisympäristöä sekä monikanavaista ja toiminnallista opetusta. Sisältöä tuetaan visuaalisesti ja oppilaan kielivarantoa hyödyntäen.

Opetuskielen tukiopetus voidaan toteuttaa oppitunnilla niin, että muiden oppilaiden työskennellessä itsenäisesti, ryhmissä tai pareittain opettaja voi ottaa tukea tarvitsevat oppilaat omaksi ryhmäkseen. Opetuskielen tukiopetuksessa käytetään soveltuvia selkokielisiä tai digitaalisia materiaaleja.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä on koko opetusryhmää palveleva tukimuoto, jonka onnistunut toteutus edellyttää suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä.

Osittainen pienryhmäopetus tarkoittaa, että **alle puolet** oppilaan tietyn oppiaineen opetuksesta tapahtuu erityisopettajan antamana joko pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä. Opetus järjestetään yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien kesken. Ryhmittelyn on oltava joustavaa tai jaksoluontoista, eli erityisopettaja ei voi ottaa säännöllisesti samoja oppilaita erilliseen tilaan opiskelemaan. Oppilaan arvioinnista vastaa luokan- tai aineenopettaja, mutta erityisopettaja osallistuu arviointiprosessiin tuomalla esiin oman pedagogisen näkemyksensä.

7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalvveluja.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii

monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä

voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan

siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohtaisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulutai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitettuja ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Lapin yliopiston harjoittelukoululla ei ole 1.8.2025 voimaan tulevan oppimisen tuen lainsäädäntöuudistuksen velvoittamaa oppilaskohtaisen tuen järjestämisvelvoitetta. Sijaintikunnan velvollisuus on huolehtia oppimisen tuen tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta toteutumisesta kunnassaan. Lapin yliopisto ja Rovaniemen kaupunki ovat solmineet 10.2.2025 sopimuksen, jossa määritellään oppimisen tuen toteuttaminen mm. oppilaskohtaisen tuen osalta harjoittelukoulussa tietyin rajauksin.

Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Oppilaskohtainen tuki on osa koulun toimintakulttuuria, ja sen tavoitteena on taata niitä tarvitseville oppilaalle tarvittavat tukitoimet, jotka mahdollistavat hänen osallistumisensa opetukseen ja oppimiseen. Tuen suunnittelussa, arvioinnissa ja päätöksenteossa huoltajalla ja oppilaalla on keskeinen rooli.

Yhteistyö koulun ja huoltajien välillä on avainasemassa, jotta tukitoimet ovat kokonaisvaltaisia, taroituksenmukaisia ja tehokkaita.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Oppilaskohtaisen tuen suunnittelu ja arviointi alkaa aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Tuki voi olla esimerkiksi erilaisten pedagogisten tukitoimien, kuten eriyttämisen, pienryhmäopetuksen tai erityisluokkaopetuksen muodossa. Huoltajiin pidetään yhteyttä säännöllisesti oppilaan oppimista ja tukitoimia koskevissa asioissa.

Huoltajalle on varattava mahdollisuus osallistua oppilaan tuen tarpeen arviointiin. Tuen tarpeen arviointiin varataan yhteinen palaveriaika, jossa mukana ovat luokanohjaaja tai luokanopettaja, erityisopettaja/erityisluokanopettaja (vastuuhenkilönä), huoltaja sekä oppilas itse. Myös opiskeluhuollon edustus tulee huomioida tuen tarpeen arvioinnissa, mikäli oppilaan tilanne sen vaatii.

Yhteistyö oppilaan kanssa

Oppilaan osallistaminen tukitoimien suunnitteluun ja arviointiin on tärkeää. Oppilaan omat ajatukset, kokemukset ja tarpeet otetaan huomioon tukitoimien määrittelyssä. Oppilas on mukana tukitoimien arvioinnissa ja häneltä pyydetään palautetta siitä, kuinka tukitoimet vaikuttavat hänen oppimiseensa ja hyvinvointiinsa, erityisesti silloin, kun suunnitellaan uusia tukitoimia. Näissä keskusteluissa on otettava huomioon oppilaan ikä- ja kehitystaso.

Päätöksenteko ja tukitoimien arviointi

Oppilaskohtaisten tukitoimien päätöksenteko on yhteinen prosessi, jossa huomioidaan oppilaan, huoltajan ja koulun henkilöstön näkemykset. Yhteistyön ja avoimuuden varmistamiseksi on tärkeää, että huoltajat ja oppilas saavat mahdollisuuden vaikuttaa tukitoimien suunnitteluun ja arviointiin. Tukitoimien päätöksenteko perustuu säännöllisiin arviointeihin ja keskusteluihin, joissa mukana ovat oppilaan huoltajat, oppilas sekä koulun asiantuntijat.

Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelu

Kun oppilasta opettavat opettajat ovat arvioineet, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä, käynnistetään oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi. Tuen tarpeen arvioinnin käynnistämisestä vastaa oppilaan erityisopettaja tai erityisluokanopettaja ja hän toteuttaa arvioinnin yhteistyössä muiden oppilasta opettavien opettajien, huoltajien ja oppilaan kanssa. Aloite arvioinnin käynnistämiseen voi tulla myös oppilaalta ja hänen huoltajaltaan. Tarvittaessa hyödynnetään monialaista osaamista ja arviointiin voivat osallistua opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Tämä ei kuitenkaan ole edellytyksenä oppilaskohtaista tukea koskevan hallintopäätöksen tekemiselle.

Erityisopettaja tai erityisluokanopettaja vastaa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin kirjaamisesta sekä huoltajien ja oppilaan kuulemisesta ja toimittaa nämä asiakirjat rehtorille. Rehtori valmistelee päätöksen oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnin pohjalta. Päätös oppilaskohtaisesta tuesta tehdään Lapin yliopiston harjoittelukoulun hallinnossa delegointimatriisin mukaisesti.

Opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

Opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävä yhteistyö on olennainen osa koulun kokonaisvaltaista tukea oppilaan hyvinvoinnille ja oppimiselle. Yhteistyö oppilaan hyvinvoinnin, oppimisen tuen ja koulunkäynnin edistämiseksi on suunnitelmallista ja moniammatillista, ja sen periaatteet pohjautuvat yhteiseen tavoitteeseen – tukea oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia.

Yhteinen tavoitteenasettelu

Monialaisen yhteistyön peruslähtökohtana on yhteinen ymmärrys oppilaan tarpeista ja tukitoimista. Koulun opiskelu- ja kouluterveydenhuolto (opiskeluhoollon kuraattori ja -psykologi sekä kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja ja -lääkäri) tekee tiivistä yhteistyötä opettajien, erityisopettajien ja muiden koulun työntekijöiden kanssa. Yhteistyössä sovitaan selkeästi yhteiset tavoitteet ja vastuut sekä määritellään, miten kukin osapuoli tukee oppilaan hyvinvointia ja oppimista.

Tavoitteiden asettaminen perustuu oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin, ja yhteistyössä pyritään varmistamaan, että oppilas saa oikea-aikaisen ja oikeanlaisen tuen. Avoimuus ja säännöllinen tiedonvaihto ovat keskeisiä tekijöitä yhteistyön onnistumisessa, ja kaikki osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opiskeluhooltopalvelut ovat mukana oppilaan oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa, mikäli oppilaan tilanne sitä vaatii.

Monialainen yhteistyö ja roolit

Monialainen yhteistyö edellyttää, että eri ammattilaisten roolit ja vastuut ovat selkeästi määriteltäviä. Tavoitteena on varmistaa, että asiantuntijat voivat tuoda oman erityisosaamisensa osaksi oppilaan tukitoimia ja että oppilaan tukeminen on johdonmukaista ja yhteensovitettua.

Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä

Koulussa toimii rehtorin/vararehtorin johtama yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä, johon kuuluvat koulun työsuunnitelmassa nimetyt henkilöt. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä kokoontuu säännöllisesti, ja sen toiminta suunnitellaan lukuvuoden alussa. Tämän ryhmän tehtävänä on käsitellä koulun toimintakulttuurin ja koko oppilaskunnan hyvinvointia koskevia kysymyksiä, sekä koordinoida yleisiä opiskeluhoollon toimia. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä tekee päätöksiä, jotka koskevat koulun hyvinvointipalveluiden kehittämistä ja koordinoi koulun yleisiä tukitoimia.

Yksilöllinen opiskeluhooltoryhmä

Yksilöllinen opiskeluhooltoryhmä keskittyy yksittäisten oppilaiden erityistarpeisiin. Tämä ryhmä koontuu tarpeen mukaan oppilaan ja/tai huoltajan luvalla ja koostuu oppilaan tukemiseen osallistuvista asiantuntijoista, kuten opettajista, erityisopettajista, opiskelu- ja kouluterveydenhuollon ja mahdollisesti terveydenhuollon tai sosiaalihuollon ammattilaisista. Yksilöllinen opiskeluhooltoryhmä suunnittelee oppilaan yksilölliset tukitoimet ja varmistaa, että oppilas saa tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja asianmukaisesti. Yksilöllisen opiskeluhooltoryhmän tapaamisista kootaan yksilöllinen opiskeluhooltokertomus.

Yhteistyön jatkuva kehittäminen

Monialainen yhteistyö on jatkuvaa kehittämistyötä, jossa arvioidaan käytössä olevia käytäntöjä ja kehitetään niitä tarpeen mukaan. Opiskeluhooltopalvelujen ammattilaiset ja muut monialaiset tahot tekevät yhteistyötä myös yhteisten koulutusten, työpajojen ja keskustelujen kautta, joissa pyritään kehittämään yhteisiä toimintatapoja ja parantamaan tiedonkulkua. Yhteistyön kehittäminen perustuu arviointiin ja palautteeseen, jota saadaan oppilailta, huoltajilta ja koulun henkilöstöltä.

Yhteistyö huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa

Monialainen yhteistyö ei rajoitu vain koulun sisäisiin ammattilaisiin, vaan siihen liittyy myös yhteistyö huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa. Huoltajien rooli on tärkeä, sillä he tuntevat lapsensa parhaiten ja voivat tuoda esille tietoa, joka auttaa tukitoimien suunnittelussa ja toteutuksessa. Yhteistyö sidosryhmien, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden sekä paikallisten viranomaisten kanssa, mahdollistaa laaja-alaisen tuen, joka vastaa oppilaan kokonaisvaltaisiin tarpeisiin.

Yhteistyö huoltajien ja muiden sidosryhmien kanssa perustuu avoimeen ja luottamukselliseen vuorovaikutukseen. Tavoitteena on, että kaikki osapuolet ovat mukana tukemassa oppilaan hyvinvointia ja oppimista yhteisellä, avoimella ja johdonmukaisella tavalla.

Seuranta ja arviointi

Monialaisen yhteistyön vaikutuksia seurataan säännöllisesti. Arvioinnissa hyödynnetään oppilaan edistymistä, oppimisen tukitoimien vaikutuksia ja oppilaan hyvinvointia koskevaa tietoa. Seurannan avulla voidaan tehdä tarvittavia muutoksia tukitoimien toteuttamisessa ja yhteistyön käytänteissä.

Arvioinnissa huomioidaan myös monialaisen yhteistyön tehokkuus ja yhteistyöstä saatu palaute kaikilta osapuolilta, kuten oppilailta ja huoltajilta. Yhteistyön kehittämistä tapahtuu tämä palautteen pohjalta.

7.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen

oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko- opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan

perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Oppiaineen oppimäärää rajataan vasta, jos oppilas ei oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene saavuttamaan oppiaineessa hyväksyttyä (arvosana 5) suoritustasoa.

Ennen kuin oppiaineen oppimäärää voidaan rajata, tulee huolehtia siitä, että oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisluokanopettajan antamaa opetusta kyseisessä oppiaineessa, kaikki oppiaineen tunnit, yhden lukukauden ajan. Kun oppimäärän rajaamista aletaan suunnitella, huoltajalle ja oppilaalle kerrotaan oppimäärän rajaamisen vaikutuksista jatko-opintoihin perusopetuksen jälkeen.

Ennen päätöstä oppimäärän rajaamisesta tehdään oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi. Arvioinnissa kuvataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, aiemmin annetut ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä toteutetut oppilaskohtaiset tukitoimet. Arvioinnin laativat yhteistyössä erityisopettaja tai erityisluokanopettaja (vastuuhenkilönä), luokanopettaja tai luokanohjaaja, huoltajat, oppilas sekä tarvittaessa opiskeluhuollon edustaja. Päätöstä oppimäärän rajaamisesta tukee psykologinen tai lääketieteellinen lausunto, joka liitetään osaksi tukitoimien tarpeen arviointia.

Huoltajan kuuleminen suoritetaan samassa tilaisuudessa, missä tehdään oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi. Huoltajan kutsuminen tilaisuuteen tehdään kirjallisesti, jotta asia voidaan todentaa jälkikäteen.

Hallinnollisen päätöksen oppimäärän rajaamisesta tekee rehtori. Päätös tehdään Lapin yliopiston harjoittelukoulun hallinnossa delegointimatriisin mukaisesti.

7.6 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta

tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakaisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritus-ten keskitettyyn KOSKI- integraatiopalveluun. Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä tilapäisestä vapauttamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytystä.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys

päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon.

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.

7.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut

lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai koaikaaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskoh- taisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteis- työssä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulu- tuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen kou- lutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Tavoit- teena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestä- misen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tietojen siir- täminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuk- sen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

Paikallisesti päätettävät asiat:

Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

Rovaniemellä tehdään monipuolista työtä, jotta oppilaan koulupolku saadaan mahdollisimman ehe- äksi kokonaisuudeksi esiopetuksesta toiselle asteelle. Sujuva tiedonsiirto sekä tiivis yhteistyö nivel- vaiheissa eri toimijoiden välillä mahdollistavat tähän tavoitteeseen pääsemisen.

Lapin yliopiston harjoittelukoulussa noudatetaan yhteistyössä Rovaniemen kaupungin kanssa seu- raavia onnistuneen tiedonsiirron periaatteita:

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen prosessissa sekä nivelkohdan tiedonsiirrossa huomioidaan oppi- laan ja perheen osallisuus.

- *Kodin ja koulun välistä yhteistyötä suunnitellaan siirtymävaiheessa yhdessä huoltajien, lasten ja nuorten kanssa.*
- *Huoltajalle annetaan tietoa koulun toiminnasta, opetussuunnitelmasta, opetusjärjestelyistä, kou- lun säännöistä ja tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta.*
- *Tiedonsiirrossa siirretään oppilaaseen liittyviä tietoja, jotka kuuluvat salassapidon piiriin. Yksilöl- liset tiedot luovutetaan vastaanottavalle taholle noudattaen henkilötietojen käsittelyä, salassapi- toa ja tietojen luovuttamista koskevia säädöksiä ja ohjeita. Tavoitteena on, että kaikki oppilasta koskeva tieto siirretään huoltajan läsnä ollessa tai huoltajan suostumuksella.*
- *Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy opiskeluhoollon asiantuntijalta asiantuntijalle.*
- *Opetuksen järjestäjällä on oikeus pyytää ja saada tietoa oppilaan koulunkäyntiin vaikuttavista asioista sosiaali- ja terveysviranomaisilta. Tiedonsaanti perustuu lainsäädäntöön ja koskee*

tilanteita, joissa tieto on tarpeen oppilaan opetuksen, tuen tai hyvinvoinnin järjestämiseksi. Tiedonvaihto toteutetaan yhteistyössä viranomaisten kanssa voimassa olevien säädösten ja sallasapitosäännösten mukaisesti.

Tiedonsiirtokäytänteet ja vastuut koulun vaihtuessa

Koulun/opetuksen järjestäjän vaihtuessa opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto, kuten pedagogiset asiakirjat on aina siirrettävä. Vastaanottava koulu tekee tiedonsiirtopyynnön Lapin yliopiston harjoittelukoululle.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja saavan oppilaan osalta lähettävän koulun luokanopettaja/luokanvalvoja huolehtii, että opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto siirtyy uuteen kouluun. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan osalta lähettävän koulun erityisopettaja/erityisloukanopettaja huolehtii siitä, että oleellinen tieto siirtyy uuteen kouluun.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma siirtyvät uuteen kouluun tulostettuna. Mahdolliset asiantuntijalausunnat siirtyvät uuteen kouluun huoltajien kautta tai erikseen sovittaessa lähettävän koulun kautta (lupalomake täytettävä).

Kun oppilas siirtyy toiselle paikkakunnalle tai toisen opetuksen järjestäjän opetukseen, tarvittavat asiakirjat tulostetaan. Tiedonsiirtolupa täytetään yhdessä huoltajien kanssa. Alkuperäinen lupalomake jää koulun arkistoon ja kopio lähetetään asiakirjojen mukana uuteen kouluun. Jos uuden paikkakunnan koulu ei ole vielä tiedossa, asiakirjat lähetetään uuden paikkakunnan opetuksen järjestäjälle.

Siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytäntöjen kannalta sujuva nivelvaihtely ja tiedonsiirto ovat tärkeässä roolissa. Oikea-aikainen ja varhainen tuki sekä siirtymäyhteistyö tukevat kaikkien lasten koulunaloitusta. Tavoitteena on kumppanuus perheiden kanssa, lasten ja perheiden valmistaminen koulunaloitukseen sekä tarpeellisen tiedon siirtäminen koulutulokkaista kouluun. Esiopetusvuoden päättyessä esiopetuksen yksikkö ja koulu huolehtivat yhdessä sujuvasta koulunaloituksesta ja tukitoimien jatkumisesta.

Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto otetaan huomioon lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi tehdään siirtymävaiheessa ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä perusopetuksen kanssa. Perusopetuksessa tehdään tuen toteuttamista koskeva suunnitelma ja hallintopäätös mahdollisista oppilaskohtaisista tukitoimista.

Mikäli lapselle on tehty päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksen alkaessa, tehdään perusopetukseen siirryttäessä erillinen tukea koskeva päätös keväällä ennen kouluun siirtymistä. Tuen tarpeen arviointi edellyttää esi- ja perusopetuksen henkilöstön moniammatillista ja monialaista yhteistyötä.

Perusopetuksen järjestämistä ja oppilaskohtaisia tukitoimia arvioitaessa on tärkeää tarkastella lapsen kokonaistilannetta laajasti. Lapsen vammaa, sairautta tai toimintakyvyn rajoitetta tarkastellaan eri näkökulmista, jotta ymmärretään, millaisia tukitoimia hän tarvitsee opetukseen osallistumisessa ja oppimisen tavoitteiden saavuttamisessa.

Tuki perustuu kokonaisarvioon siitä, millaisia tukitoimia oppilas tarvitsee suoriutuakseen oppimäärän tavoitteista ja osallistuakseen opetukseen. Päätöksenteossa painottuu opetushenkilöstön näkemys oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeista. Lääketieteellinen arvio toimii tukena, mutta ei yksin ratkaise päätöstä. Tavoitteena on turvata jokaiselle oppilaalle mahdollisuus edetä opinnoissaan, saavuttaa perusopetuksen tavoitteet ja osallistua opetukseen omista lähtökohdistaan käsin.

Rovaniemen kasvun ja oppimisen tuen tiimi on merkittävässä roolissa lapsikohtaista tukea saavien siirtymävaiheytössä esiopetuksesta perusopetukseen. Kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija, konsultoivat tuen asiantuntijat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajat aloittavat siirtymävaiheytön tukea tarvitsevien lasten kohdalla hyvissä ajoin esiopetusvuoden aikana. Konsultoivat tuen asiantuntijat käyvät tarvittaessa tutustumassa lapsiin esiopetusryhmissä. Yhteistyötä tehdään osallistumalla myös lasta koskeviin palavereihin, joissa pohditaan lapsen koulun aloitusta ja tuen järjestämistä koulussa. Kasvun ja oppimisen tuen tiimin tavoitteena on löytää jokaiselle koulua aloittavalle lapselle mahdollisimman hyvät, lapsen edun mukaiset tukimuodot. Kasvun ja oppimisen tuen tiimi tekee päätökset erityisluokkapaikoista maaliskuun loppuun mennessä. Päätöksentekoa edeltää yhteistyö huoltajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Helmikuun aikana pidetään KOTU (koulutulokkaat) -palaverit. Niissä käydään lyhyesti läpi koulutulokkaiden tuen tarpeet tulevaa lukuvuotta ajatellen. KOTU-palaverin kutsuu koolle kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija. Palaveriin osallistuvat rehtori, alaluokkien erityisopettaja/erityisluokanopettaja, opiskeluhuollon edustaja sekä kasvun oppimisen tuen tiimistä varhaiskasvatuksen konsultoiva erityisopettaja, varhais erityiskasvatuksen päällikkö sekä konsultoivat tuen asiantuntijat. Tarkemmista oppilaskohtaisista tiedonsiirtopalavereista sovitaan erikseen.

Kaikille kouluun siirtyville esiopetuksen oppilaille täytetään tiedonsiirtolomake. Se toimitetaan koululle maaliskuun loppuun mennessä. Loppukevään aikana koulutulokkaille järjestetään kouluun tutustumispäivä.

Lapsen perusopetuksen aloittamista voidaan myöhentää vuodella, jos se on lapsen edun mukaista. Päätös tehdään perustellusta syystä ja tarkoin harkiten. Prosessi lähtee liikkeelle lapsen esiopetusvuoden aikana varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyöllä. Huoltaja tekee opetuksen järjestäjälle hakemuksen. Hakemukseen tulee liittää psykologinen ja tarvittaessa lääketieteellinen selvitys. Hallintopäätös koulun aloituksen myöhentämisestä tehdään Rovaniemen kaupungin kasvun ja oppimisen palvelualueen hallinnossa delegointimatriisin mukaisesti ennen kuin lapsi aloittaa perusopetuksessa.

Taulukko 3: Siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

SIIRTYMINEN ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN		
TAPAHTUMAT JA VAIHEET	VASTUUHENKILÖT JA TOIMIJAT	AJANKOHTA
Kouluun ilmoittautuminen	Huoltaja, palveluohjaus	tammikuun loppu
Tukea tarvitsevien oppilaiden kouluratkaisujen suunnittelu	eo, opiskeluhuollon edustaja, kasvun ja oppimisen tuen tiimin edustaja/-t, huoltajat, vaka- opettaja	marras-maaliskuu
Koulutulokkaiden koulupaikkojen ratkaiseminen	rehtori	tammi-huhtikuu
OTU-palaveri	eo, kasvun ja oppimisen tuen tiimin edustaja, vastaanottavan koulun rehtori, erityisopettaja, opiskeluhuollon edustaja	helmikuu
Lapsikohtaisen tuen oppilaiden tiedonsiirrot	(Lapsi) huoltajat, vaka-opettaja, veo, eo/elo, opiskeluhuollon edustaja	maalis-huhtikuu
Avoimet tiedonsiirrot tarvittaessa	(Lapsi), huoltajat, vaka-opettaja, (veo), eo	maalis-huhtikuu
Tiedonsiirtolomakkeet	Vaka-opettaja, eo	Maalis-huhtikuun aikana
Koulutulokkaiden vanhempain-ilta	Rehtori, eo, elo, lo, (opiskeluhuollon edustaja)	elokuu
Terveystarkastajan kouluuntulotarkastukset	lapsi, th, huoltajat	Kesän aikana

Lukuvuosi alkaa		
Tiedonsiirrot ja tiedonsiirtolomakkeet luokanopettajille	eo, lo	Lukuvuoden alku
1.luokkalaisten alkukartoitukset	eo, elo	Lukuvuoden alku
Lapsikohtaisen tuen oppilaiden pedagogisten asiakirjojen päivittäminen oppilaskohtaista tukea vastaaviksi, mikäli oppilas tarvitsee oppilaskohtaista tukea.	eo, elo, lo	Syyslukukauden loppuun mennessä

Siirtyminen alakoulusta yläkouluun

Siirtymistä yläkouluun aletaan valmistella hyvissä ajoin 6. luokan aikana. Tammi- helmikuussa yläkoulun erityisopettaja käy tutustumassa alueensa alakoulujen 6. luokkalaisiin (ei koske yhtenäiskoulujen 6. luokkalaisia). Vierailun tarkoituksena on oppilaiden havainnointi ja keskustelu oppilaiden nykyisen opettajan kanssa.

Tammi-helmikuussa täytetään tulevien 7. luokkalaisten tiedonsiirtolomakkeet. Luokanopettaja/erityisopettaja esitättävät lomakkeesta koulun osuuden, jonka jälkeen lomake lähetetään kotiin täytettäväksi. Tarvittaessa sovitaan tarkemmista oppilaskohtaisista tiedonsiirroista. Kevään aikana tehdään luokkasijoittelut sekä pidetään tulevien 7. luokkalaisten vanhempainilta. Toukokuussa pidetään tuleville 7. luokkalaisille yläkouluun tutustumispäivä, jolloin aloitetaan tulevan luokan ryhmäyttäminen. 7. luokan syksyn aikana jatketaan ryhmäyttämistä.

Siirtyminen yläkoulusta toiselle asteelle

Oppilaan siirtymistä yläkoulusta toiselle asteelle valmistellaan hyvissä ajoin. Oppilaanohjaaja aloittaa arvionsa perusteella ohjauskeskustelut jo kahdeksannella luokalla niiden oppilaiden kanssa, jotka tarvitsevat tehostettua henkilökohtaista ohjausta. Tämä tuki on tarkoitettu oppilaille, jotka tarvitsevat lisäapua jatko- opintoihin hakeutumisessa.

Yhdeksännellä luokalla oppilaanohjaaja keskustelee jokaisen oppilaan kanssa jatko- opintosuunnitelmista ja järjestää tutustumiskäyntejä jatko-opintopaikkoihin. Tarvittaessa oppilaanohjaaja räättää tutustumisia toisen asteen oppilaitoksiin. Oppilaanohjaaja tarjoaa myös keskusteluajkoja oppilaiden huoltajille, ja näihin keskusteluihin pyritään saamaan myös oppilas mukaan.

Erityisopettaja tekee tiivistä yhteistyötä oppilaanohjaajan kanssa siirtymävaiheen valmistelussa ja päivittää oppilaskohtaisen tuen suunnitelman yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien, oppilaan ja tämän huoltajan kanssa.

Oppilaan siirtyessä perusopetuksesta jatko-opintoihin, välttämättömät tiedot toimitetaan viipymättä uudelle koulutuksen järjestäjälle salassapitosäännösten estämättä. Vastaavat tiedot annetaan myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 23 §). Rovaniemellä käytetään tiedonsiirtolomaketta, joka tehdään yhdeksännen luokan keväällä kaikille oppilaille, joilla arvioidaan olevan tuen tarvetta toisella asteella. Lomake toimitetaan syksyllä Valpas-päivän jälkeen sen oppilaitoksen erityisopettajalle tai opinto-ohjaajalle, jossa opiskelija on aloittanut opinnot.

Nivelvaiheen tiedonsiirto tähtää tuen jatkumiseen oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle tai muuhun oppivelvollisuuden suorittamiseen soveltuvaan koulutukseen. Tarvittaessa tiedonsiirtoa voidaan täydentää oppilaskohtaisilla tiedonsiirtopalavereilla, joissa on mukana lähettävän koulun erityisopettaja, opinto-ohjaaja tai luokanohjaaja.

LIITTEET:

LIITE 1 Työrauhapaketti. Lapin yliopiston harjoittelukoulu.

LIITE 2 Palapelimalli: Opiskelu toiminta-alueittain. Valteri-koulu. https://www.valteri.fi/wp-content/uploads/2023/01/Valterin_palapelimalli_opiskelu-toiminta-alueittain_web.pdf

LIITE 3 Monikieliset oppilaat perusopetuksessa-opas. Rovaniemen kaupunki. [TYÖVERSIO_Monikieliset oppijat 24-25.doc](#)